

L'ANTIC *ORDINARIUM SACRAMENTORUM* DE LA
CATEDRAL DE TORTOSA (TORTOSA, ARX. CAP. MS. 131)

per MIQUEL S. GROS

Els ordinaris sacerdotals, més tard anomenats rituals per influència romana, tardaren força a implantar-se com a llibres litúrgics independents dels sacramentaris. El seu nom ja indica clarament que no són altra cosa que un conjunt d'*ordines* per a l'administració dels sacraments i dels sacramentals propis de l'activitat liturgicopastoral dels preveres. Podríem cercar el seu nom en la tradició hispànica que els anomena *Liber Ordinum*, però pot tractar-se d'una simple coincidència deguda al fet que aquests llibres litúrgics, en les dues tradicions hispànica i romano-franca no són altra cosa que un conjunt d'*ordines* litúrgics juxtaposats.

La seva formació, al principi, segurament sempre fou deguda a la iniciativa privada i segons les necessitats culturals de l'església que els feia compondre i escriure. Això explica la gran diversitat de composició que presenten els pocs exemplars manuscrits que s'han conservat. De fet, l'església occidental no comptà amb un ritual més o menys oficial fins a l'any 1614 quan, per ordre del papa Pau V i com a conseqüència dels decrets de reforma litúrgica promulgats per concili de Trento, fou publicat el primer *Rituale Romanum*.

Com acabem de dir, d'ordinaris manuscrits se n'han conservat molt pocs. La raó la podríem trobar en què és un llibre que alhora ha de ser utilitzat a l'església per al baptisme i el matrimoni, a les cases privades per a la unció i el viàtic dels malalts, i en altres indrets com, per exemple, el comunidor per als ritus contra les pedregades i les tempestats, i el cementiri en els ritus d'enterrament. Tots aquests canvis els han exposat al desgast molt més que els llibres litúrgics propis de la celebració de la missa i de l'ofici que, de fet, mai han de ser trets necessàriament del temple parroquial o monàstic. El fet que en alguns d'aquests ritus s'utilitzin l'aigua, la sal i l'oli també explica que de vegades els ordinaris ens hagin arribat en unes condicions de conservació força deplorables.

L'ordinari català de tipus catedralici més antic que s'ha conservat és el manuscrit 131 de l'Arxiu Capítular de Tortosa objecte d'aquesta edició. Per la seva lletra sembla coetani de l'ordinari monàstic de Sant Cugat del Vallès, manuscrit Sant Cugat 73 de l'Arxiu de la Corona d'Aragó,¹ escrit l'any 1218 si es fa cas de la fórmula de professió monàstica del f. 79.² És un manuscrit bàsicament compost per a ús canonical, encara que per haver estat escrit per a la catedral de Tortosa, en la qual també oficiava el bisbe, presenta unes característiques externes, especialment en el seu gran format i en les extraordinàries mides de la seva lletra, que el separen de tots els altres ordinaris catalans conservats, que sempre són de proporcions reduïdes a fi de facilitar-ne l'ús i el trasllat.

Els antics manuscrits litúrgics catalans que s'han conservat permeten seguir ja des de mitjan segle XI la formació dels ordinaris sacerdotals a les nostres esglésies. Així, en el Sacramentari de Ripoll, datable als anys 1040-1050, al final, al f. 212, després de l'«Explicit Liber Sacramentorum», segueixen, en forma d'afegit, un conjunt d'*ordines* per a la benedicció de l'aigua i per a la seva aspersió en les dependències monàstiques, i per a l'atenció espiritual dels malalts, amb la seva unció i enterrament, que, de fet, ja és un veritable ordinari monàstic, còpia d'un petit ordinari ripollès.³ Els ordinaris no consten descrits en l'inventari dels llibres ripollesos dreçat l'any 1046, uns sis mesos després de la mort del bisbe Oliba, però com que figuren set «Orationers»,⁴ es pot pensar que com en altres monestirs, com per exemple el de Lagrassa,⁵ a mitjan segle XI a Ripoll els ordinaris anaven units amb els oracionals formant un únic manuscrit.

Igualment, al final del *Missale Parvum* de Vic, obra de l'últim quart del segle XI, feta en l'escriptori de la catedral de Girona, trobem aplegats els *ordines* del baptisme, els ritus especials de la Setmana Santa, i els de l'assistència espiritual dels malalts i moribunds.⁶ Aquest suplement és un altre assaig d'ordinari, en aquest cas catedralici. Com que el Sacramentari de Sant Feliu de Girona, del primer quart del segle XII,⁷ ja no té aquests *ordines* en el lloc que els correspondria, és lògic pensar que a la

1. Cf. F. MIQUEL ROSELL, *Catàleg dels llibres manuscrits de la Biblioteca Monàstica del monestir de Sant Cugat del Vallès existents a l'Arxiu de la Corona d'Aragó*, Barcelona, 1937, p. 120-123.

2. Miquel Rosell el considera com un manuscrit del segle XIV. Això, però, no impedeix pas de veure-hi una còpia d'un original de l'esmentat any 1218. Cf. MIQUEL ROSELL, *Catàleg*, p. 120.

3. Cf. A. OLIVAR, *Sacramentarium Rivipullense*, Barcelona, 1964, p. 237-246.

4. Cf. E. JUNYENT, *Diplomatari i escrits literaris de l'abat i bisbe Oliba*, Barcelona, 1992, p. 399.

5. Cf. París, B. N., lat. 933. Aquest manuscrit en la seva part més antiga, de mitjan segle XI, conté les col·lectes i les capitules de l'ofici monàstic, seguides d'un extens ritual monasticoparroquial que s'inicia amb els ritus baptismals. Cf. PH. LAUER, *Bibliothèque Nationale. Catalogue général des manuscrits latins*, vol. 1, París, 1939, p. 330-331.

6. Cf. M.-S. GROS, «El *Missale Parvum* de Vic», a *Hispania Sacra*, 21 (1968), p. 345-355.

7. Cf. J. JANINI, «El sacramentari de San Félix de Gerona», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, 2 (1983), p. 57-72.

Seu de Girona el pas vers la creació d'ordinaris independents ja havia estat fet entorn de l'any 1100. De fet, el mateix procés de separació dels *ordines* formant un llibret a part devia ser simultani en totes les altres esglésies catalanes perquè cap dels sacramentaris catalans conservats del segle XII porta aquests *ordines* dels sacraments i dels sacramentals, signe evident de l'existència d'ordinaris independents per administrar-los.

Descripció del manuscrit

Té 119 folis, en pergamí força ben elaborat. Els folis tenen $28,5 \times 17$ cm, i estan distribuïts en 15 quaderns de 4 bifolis encarats així: <><>/<><>. Els quaderns porten com a reclam en el marge inferior del revers de l'últim foli el primer mot del foli següent escrit verticalment. Els folis conserven els marges primitius amb els petits forats previs al traçat del ratllat, el qual és fet en tinta molt diluïda, i ara pràcticament esborrat. La lletra és la gòtica primitiva, de gran format, que té 0,8 cm d'alçada, i està disposada en una sola columna de 13 línies que mesura 20×12 cm. Les rúbriques són en vermell i les caplletres en vermell i negre, sense, però, cap mena d'ornamentació. Algunes peces porten notació aquitana força avançada. L'enquadernació és antiga, feta en posts recobertes de pell negrenca.

Entre els folis 16-24 té inserit un quadern de només 7 folis escrit en lletra gòtica del segle XIV, que conté l'*ordo* romà de la benedicció dels sants olis celebrada el Dijous Sant, en una versió força lliure dels llocs corresponents del Pontifical de Guillem Durand,⁸ que no reproduïm en aquesta edició. Aquest afegitó, de fet, convertí l'antic ordinari en un petit pontifical.

Villanueva, segons sembla, l'esmenta en el *Viaje literario*,⁹ i ha estat descrit en els catàlegs dels manuscrits tortosins fets per O'Callaghan¹⁰ i Bayerri,¹¹ i en el dels manuscrits litúrgics de les biblioteques espanyoles publicat per Janini.¹²

Datació i escriptori

La manca d'estudis paleogràfics sobre els manuscrits i els escriptors catalans dels segles XII-XIII dificulta molt datar amb precisió aquest ma-

8. Cf. M. ANDRIEU, *Le Pontifical Romain au Moyen-Age 3: Le Pontifical de Guillaume Durand*, Ciutat del Vaticà, 1840, p. 572-579.

9. Cf. J. VILLANUEVA, *Viaje literario*, vol. 5, p. 10.

10. Cf. R. O'CALLAGHAN, *Los códices de la catedral de Tortosa*, Tortosa, 1897, p. 98.

11. Cf. E. BAYERRI, *Los códices medievales de la catedral de Tortosa. Novísimo inventario descriptivo*, Barcelona, 1962, p. 290.

12. Cf. J. JANINI, *Manuscritos litúrgicos de las bibliotecas de España 2: Aragón, Cataluña y Valencia*, Burgos, 1980, p. 261.

|| mib' uniuſa hec plebs tua
ad ſcām reſurrectōnē tuam
Hercubando pueniat. oſo.
Hec quoq; creatura arborū
oluar. una cum palmis q̃
popul' tuus p̃tuis laudib'
atq; benedicōnib' ſuſcipien
dam alac' deuotione expetit.
atq; domine ita benedicat' be
nedicōne p̃benni. ut qui
cunq; pia deuotione p̃ ex

mus . et annua sollemp
nitate letemur. et tate
fidei pficiamus exemplo.
Hostia dñe S a c r a
quesum' quam in scōz
tuorum natalicys recen
sentes offerimus. et uin
cula nre prauitatis ab
soluat. et tue nob^{mce} do
na cōciliet. ℟. ℣. cōmū.
Q s dñe salutarib' repleti
mistys ut cuius sollemp
nia celebramus. eius
orationib' adiuuemur. ℟.

D s qui s sebastiam.
beatum sebastianū

nuscrit. El tipus de la seva lletra i la manca total d'ornamentació de les seves caplletres, però, fan pensar que es tracta d'una obra d'entorn del 1200, més aviat després que abans d'aquesta data. De fet, la seva lletra s'assembla força a la del Sacramentari episcopal de Sant Joan de les Abadesses, ms. 68 del Museu Episcopal de Vic, que pel seu contingut cal assignar als anys 1165-1193, dades extremes de l'episcopat de Ponç de Mulnells que alhora fou abat de Sant Joan i bisbe de Tortosa.¹³ Igualment, és força semblant a la del Sacramentari de Tortosa, Bibl. Cap., ms. 41, especialment en les lletres majúscules que no tenen ornamentació. Aquest manuscrit, segons J. Janini, podria també haver estat escrit per a ús de l'esmentat bisbe abat Ponç de Mulnells.¹⁴ La manca en les dues lletanies que conté el manuscrit de l'advocació a sant Tomàs de Canterbury, assassinat l'any 1170 i canonitzat el 1173, del qual se sap que ja tenia culte al monestir de Ripoll l'any 1190,¹⁵ sembla que també avala aquesta datació, sense, però, provar-la. Per això crec que no és gens arriscat de datar-lo en el primer quart del segle XIII.

La qüestió de l'escriptori on fou fet és més fàcil de resoldre. Crec que no es pot pas dubtar que fou escrit en la catedral de Tortosa i per a ús de la mateixa catedral, encara que el text no ho digui explícitament. Suposa una comunitat canonical perquè conté els ritus de l'aspersió de l'aigua beneïda en els locals adjacents a l'església, entre els quals s'esmenten el capítol, el dormitori, la cuina i el menjador. L'ús del mot *fratres* en els ritus d'assistència espiritual als malalts també ho avala, així com la presència de sant Ruf en les lletanies que conté.

Descripció del seu contingut

El volum es presenta molt ben estructurat i seguint un ordre lògic i pràctic que el fa fàcil de manejar, en el qual es distingeixen clarament els ritus dels sacraments i dels sacramentals que poden ser administrats en qualsevol dia i temps de l'any si les rúbriques no ho impedeixen, i la part dels ritus que van units a algunes celebracions concretes de l'any litúrgic. El seu contingut és aquest:

1. ORDO AD CATHECUMINUM FACIENDUM

(Ritus baptismals des de l'ingrés al catecumenat fins a la deposició de la capida, amb la benedicció de l'aigua baptismal inclosa, tot en un sol acte litúrgic, adaptat per als infants, però sense estar dividit en un *ordo* per als nens i un altres per a les nenes) 1-64

13. Cf. J. GUDIOL, *Catàleg dels llibres manuscrits anteriors al segle XVIII del Museu Episcopal de Vich*, Barcelona, 1934, p. 90-91.

14. Cf. J. JANINI, *Manuscritos*, p. 245.

15. Cf. M.-S. GROS, «El processoner de la catedral de Tolosa del Llenguadoc», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, 4 (1990), p. 131, nota 5.

2. <BENEDICTIO AQUE>
(Benedicció de l'aigua lustral, seguida de les antífoes i oracions corresponents per a la seva aspersió en les diferents dependències de la canònica) 65-92

3. <BENEDITIONALE>
(Dotze benediccions per a diversos objectes i persones, tals com el pa, la carn, el formatge i els ous, entre altres, per a una casa, pel personal de la canònica en marxar i en retornar d'un viatge, i pel sarró i el bastó dels peregrins) 93-107

4. <ORDO NUPTIARUM>
(Ritu del matrimoni compost per la benedicció de les arres, el lliurament dels anells i la benedicció de l'esposa) 108-120

5. ORDO AD VISITANDUM INFIRMUM FRATREM
(Conté l'aspersió inicial de l'aigua beneïda sobre el malalt, la seva unció i viàtic, les pregàries d'agonitzants, l'ablució i vestició del cos del difunt, el seu trasllat primer a l'església i després al lloc d'enterrament, i el retorn de la clerecia al temple, Tot disposat com si es tractés d'un únic acte litúrgic) 121-236

6. <BENEDICTIO AD CEREOS IN HYPAPANTI DOMINI>
(Benedicció del foc nou i de les candeles, amb la processó pròpia del dia 2 de febrer) 237-247

7. <IN CAPITE IEIUNIUM AD CINEREM IMPONENDUM>
(Conté el ritu de la benedicció de la cendra i de la seva imposició als fidels, amb les oracions i cants corresponents) 248-258

8. DOMINICA IN RAMIS PALMARUM
(Conté les dues lectures i el cant responsorial previs a la benedicció dels rams, les oracions de la benedicció i els cants de la processó) 259-272

9. <AD PEDES PAUPERUM LAVANDOS IN QUADRAGESIMA>
(És el ritu de rentar els peus als pobres després de la missa, mentre la comunitat resa les vespres dels dies de quaresma, amb els cants i les oracions corresponents) 273-289

Comentari

L'ordinari, com molts altres manuscrits litúrgics de l'època, no porta títol. Ens ha semblat, però, que era bo posar-li'n un entre parèntesis angulars que s'inspira en l'ordinari tortosí imprès l'any 1524.

El volum s'inicia, com és lògic, amb l'*ordo* baptismal —n.1-64. Es tracta de l'antic *ordo* baptismal catalano-narbonès creat a Narbona, en el

primer quart del segle IX,¹⁶ adaptat per al baptisme dels infants i realitzat en un sol acte litúrgic que s'inicia a la porta de l'església i es clou en el baptisteri amb el ritu de treure al neòfit la capida o vestit blanc baptismal. De l'antic *ordo* baptismal catalano-narbonès, però, se n'han eliminat gairebé tots els textos hispànics, quedant només els d'origen romà. Hi queda, però, un primer ritu de l'«Effeta» abans de la primera signació —n. 4— que sembla que és d'origen hispànic.¹⁷ En el moment d'entrada de l'infant fet catecumen al temple, el nostre ordinari s'aparta de l'esmentat *ordo* catalanonarbonès perquè té una fórmula diferent —n. 9— que també figura en altres ordinaris catalans com, per exemple, en el de Sant Cugat, ACA, St. Cugat 73, f. 2^v.

Els ritus de benedicció i d'imposició de la sal —n. 10-12—, així com tots els exorcismes que els segueixen —n. 14-19— són romans. Aquests últims, però, van precedits del verset «Christus vincit, Christus...» —n. 13—, tret de les laudes carolíngies a honor del papa i de l'emperador que ja es troba en molts altres *ordines* catalanonarbonesos.

De les antigues *traditiones* romanes dels quatre evangelis, del «Credo» i del «Pater noster» només queda la simple recitació d'aquests dos últims textos —n. 21-22—, mentre que la lectura dels versets 25-29 del capítol 11 de l'Evangeli de sant Mateu que els precedeix —n. 20— és la resta d'una de les antigues misses d'escrutini, ací ja també totalment suprimides.

Segueixen l'oració «Aeternam ac iustissimam pietatem» i l'exorcisme «Nec te latet sathana» —n. 24-25— propis dels ritus baptismals del Dissabte Sant. Després ve el ritu romà de l'«Effeta», de les tres renúncies prebaptismals i de la unció amb l'oli dels catecúmens —n. 26-28—, tot segons la versió romana d'aquests ritus. A continuació, l'*ordo* repeteix tota aquesta part del ritu amb la versió de les persones de sexe femení —n. 29-39. Això va seguit també de part de l'oració per a la deposició de les capides —n. 30. La seva presència ací només pot ser atribuïda a un error del copista no esmenat posteriorment.

El ritu continua amb les lletanies dels sants prèvies a la benedicció de l'aigua baptismal —n. 41-48. En elles s'invoquen sant Irineu de Lió, sant Tròfim d'Arle i sant Ruf d'Avinyó, advocacions que fan pensar en el seu origen o adaptació als usos provençals, i també santa Tecla que mostra la dependència de la catedral de Tortosa envers l'arquebisbat de Tarragona. No hi ha en canvi, com ja hem dit, sant Tomàs de Canterbury, cosa que permet pensar que contenen una versió anterior a l'any 1173 en què fou canonitzat.¹⁸

16. Cf. M.-S. GROS, «El antiguo ordo bautismal catalano-narbonense», a *Hispania Sacra*, 28 (1975), p. 37-101.

17. Cf. GROS, «El antiguo ordo...», p. 80.

18. Caldria saber si el culte a l'arquebisbe sant Tomàs s'introduí a la catedral de Tortosa. De fet, no figura en el calendari tortosí publicat per J. JANINI, «Los sacramentarios de Tortosa y el cambio de rito», a *Analecta Sacra Tarraconensia*, 35 (1963), p. 5-56.

Segueix la benedicció de l'aigua baptismal —n. 49-54—, la triple professió de fe i la triple immersió en l'aigua baptismal —n. 55-57. En acabar-la, el ministre, com en l'*ordo* baptismal catalanonarbonès, lliura —«offert» diu el text— l'infant als seus padrins a fi de poder-li fer la crismació postbaptismal juntament amb la imposició del vestit blanc i el lliurament del ciri —n. 58-62—, ritu, aquest últim, que manca de l'esmentat *ordo* catalanonarbonès. No hi ha, en canvi, ni el ritu de la comunió de l'infant ni el de la seva confirmació, que per altra banda es troben en l'esmentat *ordo*. El ritu baptismal acaba amb la deposició del vestit baptismal i una benedicció final —n. 63-64—, on s'usen textos diferents del citat *ordo* catalanonarbonès, els quals procedien de l'antic *Liber Ordinum* hispànic.

En conjunt, es pot dir que en aquest *ordo*, tot i procedir bàsicament de l'antic *ordo* catalanonarbonès, es nota una progressiva adaptació als costums litúrgics romans, ací ja molt avançada, amb la gairebé total eliminació dels elements hispànics que el caracteritzaven.

La col·lecció de benediccions de l'ordinari s'inicia amb el pseudodecret del papa Alexandre I (105-115) sobre la introducció de l'aigua beneïda en la litúrgia romana, tret del *Liber Pontificalis* —n. 65. Les oracions de benedicció de l'aigua i de la sal —n. 68-75— procedeixen del suplement amb què Benet d'Aniana completà el Sacramentari Gregorià. Van, però, precedides d'una pregària que demana la intervenció divina —n. 67—, i es clouen amb la col·lecta «Exaudi nos domine sancte pater... et mittere» —n. 76— que en l'esmentat suplement serveix per a la benedicció d'una casa.

Segueixen, precedides de les corresponents antífores per ser cantades en la processó de trasllat d'un lloc a l'altre, les oracions que cal dir després de les aspersions fetes al dormitori comú, a la sala del capítol, al celler, al refectori i a la cuina —n. 77-85. Aquesta última va seguida d'una benedicció del raïm —n. 85— que serà repetida després —n. 97— entre les benediccions dels aliments. La processió claustral s'acaba a l'església i l'ordinari compta amb una col·lecta per ser dita a l'entrada i una altra que caldrà dir a l'interior, potser davant l'altar major —n. 87-90—, i encara una altra peça de recanvi per al temps pasqual —n. 90-92. Aquest conjunt de pregàries segueix molt de prop els llocs corresponents del Suplement del Gregorià, amb algunes variants que es troben al Sacramentari de Vic. L'ordre de les estacions de la processó ens dona, evidentment, la topografia d'aquests locals en l'antic claustre romànic de la catedral de Tortosa.

El nombre de benediccions dels aliments i de les persones que segueixen l'esmentada processó claustral és força reduït. Només n'hi ha per al pa, per a la carn, per al formatge i els ous, per a la llet barrejada amb la mel, i per al raïm —n. 93-97. La de la llet barrejada amb la mel és l'antiga fórmula romana que el Sacramentari de Verona té en el context dels ritus baptismals. Segueix la benedicció d'una casa —n. 98—, dos textos de benedicció de les persones quan marxen de viatge i quan

retornen —n. 99-102—, una pregària a la Santa Creu que pel seu contingut no queda clar quan ha de ser dita, a menys que calgués resar-la davant d'una imatge del crucifix col·locada en les dependències canòniques —n. 103-104—, la benedicció de l'anyell en la festa de Pasqua que cal, però, fer a les cases i no a l'església —n. 105—, i la benedicció del sarró i de la crossa que es lliurava als peregrins en acomiadar-los —n. 106-107. Aquestes dues pregàries són una reducció de l'antic *ordo* per a la benedicció dels peregrins, segurament d'origen narbonès, que tal com s'ha conservat al Sacramentari de Vic és molt extens.¹⁹

Tot aquest conjunt de pregàries que formen el benediccional de l'ordinari tortosí depèn del Suplement del Sacramentari Gregorià, completat amb altres peces de tradició catalanonarbonesa. Tot plegat, però, com ja hem dit, es presenta en forma molt reduïda.

L'*ordo* del matrimoni va precedit de l'al·lusió a un pseudodecret del papa Lleó el Gran (440-461) que prohibeix la celebració de les núpcies des de l'inici de l'advent fins a l'octava de l'epifania, des de la septuagèsima fins a l'octava de pasqua, i des de les lletanies de l'ascensió fins a l'octava de la pentecosta —n. 108— que no hem sabut identificar entre l'antiga literatura canònica.

L'*ordo*, seguint l'antiga tradició catalanonarbonesa, comença amb la benedicció de les arres —n. 109-111. Segueix la mútua imposició dels anells entre els esposos —n. 112— sense, però, la seva benedicció, i la celebració de l'eucaristia. És després de la comunió que el sacerdot uneix les mans dels esposos davant el cancell de l'altar, els posa el vel nupcial sobre les espatlles, cobrint també el cap de l'esposa, i diu la benedicció del Sacramentari Gregorià a l'esposa de cara a la seva fecunditat —n. 113-116. En acabar-la, el sacerdot afegeix l'admonició «Omnipotentem deum qui ad multiplicandam» —n. 117— de tradició gal·licanohispànica que també es troba al *Liber Ordinum* hispànic. Està, evidentment, fora de lloc, a menys que primitivament anés seguida de la corresponent oració.

La cerimònia continua amb els ritus de conclusió de la missa i tres fórmules de benedicció dels nous esposos —n. 118-120. No hi ha, com en molts altres ordinaris catalanonarbonesos, l'advertiment del sacerdot als nous esposos sobre la continència que havien d'observar durant uns dies.

L'*ordo* per a la visita, la unció i el viàtic dels malalts, i la recomanació de l'ànima i l'enterrament, es presenta, igual que l'*ordo* baptismal, com si es tractés d'una única acció litúrgica, encara que, com és lògic, es tracta de diferents ritus que no necessàriament s'han d'administrar seguits un darrere l'altre —n. 121-236. Com que al malalt se'l tracta de *frater* ja al començament del ritu, cal pensar que aquest *ordo* és una adaptació principalment per a ús del personal —clergues i laics— de la canònica agustiniana de la catedral de Tortosa.

19. Cf. A. OLIVAR, *El Sacramentario de Vich*, Madrid-Barcelona, 1953, n. 1430-1436.

El ritu s'inicia amb la salutació tradicional «Pax huic domui» i el cant de l'antífona «Benedic domine» que ja figura en el *Liber Ordinum* episcopal hispànic, cosa que necessàriament no vol pas dir que sigui de veritable origen hispànic. Aquests són els passos previs per a l'aspersió amb l'aigua beneïda feta sobre el malalt —n. 121-123. Tot seguit, comença la seva unció amb el rés de dues oracions prèvies en què es recorda la malaltia del rei Ezequies (2R 20, 6), i l'ordre de Jaume, germà del Senyor, d'ungir els malalts (Jm 5, 14). La primera ja apareix al Suplement del Sacramentari Gregorià, mentre que la segona es troba en gairebé tots els *ordines* catalanonarbonesos, detall que fa pensar que podria ser un text autòcton previ a la introducció dels ritus romanofrancis en les nostres esglésies —n. 125-126.

La unció cal fer-la als ulls, a les orelles, a la boca, al nas, a les mans i als peus, i també segurament als ronyons, lloc, segons l'oració que acompanya i cal repetir en cada una de les uncions, del «ardorem libidinis» —n. 127. Mentre es fan les uncions, la clerecia ha de cantar els set salms penitencials amb les seves corresponents antífoes —n. 128-134. Després rep el viàtic —n. 135-152.

Quan el malalt entra en agonia, tota la comunitat es torna a reunir entorn d'ell resant el «Credo in unum deum» —n. 154-155—, i si l'agonia s'allarga, se li pot llegir els quatre textos evangèlics de la passió de Jesucrist —n. 155. Cal també posar-lo a terra sobre cendra i amb vestits penitencials —n. 156. En veure que ja es troba en una situació irreversible, s'ha d'iniciar la lletania dels sants, en el text de la qual s'esmenta novament sant Ruf i santa Tecla, i, a més, santa Blandina, la màrtir lionesa —n. 158-165. Com en la lletania prèvia a la benedicció de l'aigua baptismal anteriorment esmentada, ací també la influència provençal-lionesa és molt clara, encara que més aviat sembla reduir-se al santoral de les dues lletanies. I en acabar-la, es continua amb el rés de quatre oracions per recomanar a Déu l'ànima del difunt, la recitació de cinc altres salms, les matines i les laudes de difunts i, si cal, tot el salteri —n. 166-174.

Quan ja és mort cal rentar el cadàver, ritu que ha de ser fet per clergues que tinguin el mateix grau que el difunt en la jerarquia eclesiàstica —n. 175-177. Després, és traslladat a l'església, on els canonges, per grups, continuen resant salms prop del fèretre fins a iniciar la celebració eucarística —n. 178-179.

L'ordo, a continuació, té intercalat, sense un títol especial, un conjunt de rúbriques per a l'enterrament d'un seglar —n. 190-206— amb l'aspersió amb l'aigua beneïda, la recomanació de l'ànima, el rentat i vestició del cadàver, i el seu trasllat a l'església. Aquesta part del ritu es presenta molt més reduïda que la part anterior de l'*ordo* per a ús dels clergues.

En acabar aquesta mena de parèntesi, l'*ordo* segueix amb el trasllat del fèretre al cementiri, amb la benedicció del túmul, l'enterrament i el retorn de la clerecia a l'església amb el cant del salm 50 —n. 207-236.

En conjunt, i en espera d'ulteriors estudis sobre el tema, sembla que

aquest *ordo* és el mateix que el del Suplement del Sacramentari Gregorià enriquit i augmentat amb moltes oracions i cants que deuen ser d'origen romanofranc. La manca d'estudis sobre els *ordines* d'unció i d'enterrament catalanonarbonesos impedeix aportar més precisions sobre aquest tema.

L'ordinari, tal com ja hem dit anteriorment, després inicia la seva segona part amb els ritus especials pertanyents a l'any litúrgic. Comença amb la benedicció de les candeles del dia 2 de febrer. El ritu s'inicia amb la benedicció del foc nou —n. 238—, seguida de la benedicció de les candeles formada per tres oracions, l'última de les quals ja es presenta en forma de prefaci —n. 239-241. Després ve l'aspersió amb el cant de l'antífona «Lumen ad revelationem gentium», que cal repetir tres cops, i dues altres benediccions abans de distribuir les candeles als canonges —n. 242-245. El ritu acaba amb dues altres antífonas —n. 246-247. No s'hi parla explícitament d'una processó amb les candeles enceses en l'interior del temple, cosa, però, que no vol pas dir que no es fes. Els cants són els tradicionals d'aquest ritu en els graduals romans, i les oracions figuren també en els llibres litúrgics catalans i narbonesos, especialment en l'*ordo* d'un missal de Narbona publicat per Martène que, pel que en diu, devia ser del segle XII.²⁰

L'*ordo* de la benedicció i la imposició de la cendra previ a la celebració eucarística del dimecres de cendra comença amb la fórmula de benedicció «Deus qui non mortem» —n. 248— utilitzada en gairebé tots els ordinaris catalans antics, seguida de dues antífonas també tradicionals en aquest ritu —n. 249-250—, una altra oració treçada del Suplement del Gregorià —n. 252—, i el cant d'una altra antífona també molt comuna en aquesta celebració —n. 253. La imposició de la cendra als clergues i fidels va acompanyada de la fórmula «O homo, recognosce...» i de quatre responsoris —n. 254-258. Tots són textos que no porten cap novetat perquè ja són coneguts per altres manuscrits catalanonarbonesos.

Pel Diumenge de Rams, l'ordinari ofereix en la benedicció dels rams les dues lectures bíbliques i el responsori interleccional que ja es troben en els llibres litúrgics catalanonarbonesos en forma de sinaxi prèvia a la benedicció pròpiament dita —n. 259-261. Que la lectura tradicional de Mt 21, 1-9 vagi precedida de la lectura de Zacaries 9, 9-14 podria ser una característica pròpia de les comunitats canonicals agustinianes, perquè també es troba en un manuscrit procedent de Sant Víctor de París.²¹ Segueix la benedicció dels rams formada per tres oracions prèvies a la benedicció pròpiament dita, la primera de les quals deu ser d'origen

20. Cf. E. MARTÈNE, *De Antiquis Ecclesiae Ritibus*, vol. 3, Anvers 1737, col. 130-131. Segons Martimort, aquest manuscrit devia ser un ordinari narbonès del segle XII. Cf. A.-G. MARTIMORT, *La documentation liturgique de Dom Edmond Martène. Étude codicologique*, (Studi e Testi; 279), Ciutat del Vaticà, 1978, p. 155 i 455.

21. Cf. MARTÈNE, *De Antiquis*, vol. 3, col. 209. Sobre aquest manuscrit vegeu Martimort, *La documentation*, p. 467.

gal·licà perquè també figura al Missal de Bobbio —n. 262. La benedicció es presenta en forma de prefaci i va seguida d'un altre text de benedicció de tradició romanofranca —n. 266-267. Tots aquests textos, excepte les oracions n. 263-264, són força comuns en els altres *ordines* catalanonarbonesos per a aquesta benedicció. El ritu s'acaba amb tres antífoes pròpies de la cerimònia per a ser cantades durant la processó, l'himne «Gloria, laus et honor» de Venanci Fortunat i l'antífona «Ingrediente domino», que cal interpretar quan la processó ja es dirigeix a l'altar major per celebrar l'eucaristia —n. 268-272. Tots aquests textos musicals també ja són coneguts pels *ordines* catalanonarbonesos coetanis.

L'últim *ordo* del manuscrit és el de rentar els peus als pobres en les fèries de quaresma després de la celebració eucarística i del rés de les vespres. És un ritu, evidentment, de tipus monàsticocanonical. S'inicia amb el cant del salm 5 —n. 273— que cal interpretar mentre el prevere es dirigeix al lloc on cal fer la cerimònia, fora de l'àmbit de l'església. Segueixen nou antífoes amb els corresponents salms —n. 275-283—, i l'antífona «Congregavit nos Christus», seguida de molts versets —n. 284. Cal interpretar tots aquests cants mentre el prevere renta els peus als pobres. El ritu acaba amb l'oració «Adesto domine offitio» —n. 287—, i el retorn a l'església amb el cant del salm 50 i una oració conclusiva treta del Sacramentari Gregorià —n. 288-289. Tots aquests textos són també comuns als altres *ordines* catalanonarbonesos paral·lels.

La importància de l'Ordinari de Tortosa que ací publiquem no rau precisament en els seus textos, en gran part ja coneguts per altres fonts, sinó en que ens dona com es trobaven els *ordines* catalanonarbonesos dels sacraments i dels sacramentals al final del segle XII, després d'haver estat separats definitivament dels sacramentaris i haver-los integrat en un nou llibre litúrgic, l'anomenat *Ordinarium Sacramentorum*.

Normes d'edició

En la transcripció s'ha procurat ser el màxim de fidel al manuscrit, fins i tot conservant les grafies errònies. De les peces ja conegudes per altres fonts només es publiquen els *incipit*, mentre que es donen íntegrament les que no hem sabut identificar en les fonts consultades. Aquestes peces són poques i segurament no són pas pròpies del manuscrit.

Els parèntesis angulars < > serveixen per indicar els mots i lletres que ha calgut afegir a fi que l'edició fos entenedora. Els claudàtors [] indiquen el mot i lletres que és impossible llegir perquè han estat esborrats, mentre que els signes [] mostren els afegitons interlineals o posats al marge. Si són posteriors a la confecció del manuscrit, donem la seva possible datació en nota.

Les sigles emprades en les referències que acompanyen els textos són aquestes:

- AMS R.-J. HESBERT, *Antiphonale Missarum sextuplex*, Roma, 1935.
- CAO R.-J. HESBERT, *Corpus Antiphonalium Officii*, Roma, 1963 i s.
- CO B. COPPIETERS'T, *Corpus orationum*, Turnholt, 1992 i s. (CCL, 160 i s.).
- DAER E. MARTENE, *De antiquis ecclesiae ritibus*, Anvers, 1736-1737.
- LOrdE J. JANINI, *Liber Ordinum Episcopali*, Silos, 1991.
- PVic M.S. GROS, «El processoner de la catedral de Vic», a *Miscel·lània Litúrgica Catalana*, 2 (1983), p. 73-130.
- SGel L. K. MOHLBERG, *Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae ordinis anni circuli*, Roma, 1960.
- SGello A. DIMAS, *Liber Sacramentorum Gellonensis*, Turnholt, 1981. (CCL, 159).
- SGre,SupG J. DESHUSSES, *Le Sacramentaire Grégorien*, vol. 1, 2a ed., Friburg, Suïssa, 1979.
- SRip A. OLIVAR, *Sacramentarium Rivipullense*, Madrid, 1964.
- SVer L.-C. MOHLBERG, *Sacramentarium Veronense*, Roma, 1956.
- SVic A. OLIVAR, *El Sacramentario de Vich*, Madrid, 1953.

<ORDINARIUM SACRAMENTORUM
ECCLESIE CATHEDRALIS DERTUSENSIS>²²/f.1/

INCIPIT ORDO AD CHATHECUMINUM FACIENDUM

- 1 *Primum ante fores ecclesie . interroget sacerdos eum qui tenet infantem dicens: Quo nomine vocatur? Et responditur: Ille.*
 - 2 *Et sacerdos vocet eum proprio nomine dicens: Quid petis? Responditur: Fidem Christi. [Ille]: Fides quid tibi prestabit? Responditur: Vitam eternam. Et sacerdos: Hec est vita eterna . [ut cognoscas] unum et verum deum et quem misit Ihesum Christum. Qui cum eo vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti deus per omnia secula seculorum. (Io 17,3) /f.1^v/*
 - 3 *Tunc sufflet eum sacerdos in vultu infantis dicendo: Recede inmunde spiritus in Sancte Trinitatis nomine ab hoc dei plasmate.*
 - 4 *Postea mittat sacerdos digitos in aures infantis . et ponat de saliva in ore infantis . dicendo: Effeta quod est adaperire . in odorem suavitatis . tu autem effugare diabole . appropinquabit enim iudicium dei. (SupG 1081)*
 - 5 *Deinde faciat signum crucis cum pollice in fronte et in pectore infantis dicendo: /f.2/ Accipe signum crucis [Christi] tam in fronte quam in corde... In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen. (SGel 599)*
 - 6 **ALIA ORATIO.** Oremus
Omnipotens sempeterne deus . pater domini nostri Ihesu Christi respice-re... (SupG 1065) /ff.2^v-3/
 - 7 **ALIA ORATIO.** Oremus
Preces nostras quesumus domine clementer exaudi . et hunc electum... (SupG 1066)
 - 8 **ALIA ORATIO.** Oremus
Deus qui humani generis ita es conditor ut sis etiam reformator... (SupG 1067) /f.3^v/...
 - 9 **ORATIO**
Ingredere templum dei vivi exutus ab errore tenebrarum et evasisse te laqueos mortis letus agnosce . habitet in sensibus tuis omnipotens deus qui humana membra composuit et habitaculum divini Spiritus collocavit. /f.4/ Time ergo iussa celestia . adventum unigeniti salvatoris nostri expecta . qui virginali partu est editus . et Sancti Spiritus infusione conceptus . eius luce illuminaris . cuius virtute firmaris . cuius signo in fronte signaris . ut ad baptismi gratiam eo prestante pervenire merearis. Qui vivit et regnat per omnia secula seculorum. Amen. (LOrdE 40)
22. El manuscrit, tal com hem dit a la introducció, no porta títol. Els mots «Ordinarium sacramentorum» els hem copiat de l'Ordinari de Tortosa imprès l'any 1524, mentre que la resta respon al contingut del manuscrit.

EXORCISMUS SALIS AD CATHECUMINUM <FACIENDUM>

10 E[e]xorzizo te crea/f.4^v/tura salis in nomine dei Patris omnipotentis... (SupG 1068) /f.5/...

11 *Tunc accipiens sacerdos de eodem sale et imponat in ore infantis: Accipe sal sapientie . [et] propiciatus sit tibi in vitam eternam.* (SupG 1069)

ITEM ORATIO SUPER EUM POST DATUM SAL

Oremus

12 Deus patrum nostrorum . deus universe conditor veritatis... (SupG 1070) /f.5^v/...

SUPER MASCULUM

13 *Item fac crucem in fronte infantis masculi et dic: /f.6/ Christus vincit . Christus regnat . Christus imperat.*

ORATIO

14 Deus Abraham . deus Ysaach . deus Iacob . deus qui Moysi... (SupG 1071) /f.6^v/

ADIURATIO SUPER MASCULUM

15 Ergo maledicte diabole recognosce sententiam tuam et da... (SupG 1072) /f.7/...

SUPER MASCULUM

16 Deus immortale presidium omnium postulantium liberatio... (SupG 1074) /f.7^v/...
ALIA

17 Audi maledicte sathana adiuratus per nomen eterni dei... (SupG 1075) /f.8/
SUPER MASCULUM

18 Exorcizo te inmundi spiritus . in nomine Patris et Filii... (SupG 1077)
<ADIURATIO>

19 Ergo maledicte diabole recognosce sententiam tuam et da... (SupG 1072) /f.8^v/...

EVANGELIUM SECUNDUM MATHEUM

20 In illo tempore . respondens Ihesus dixit: Confiteor tibi domine pater celi... (Mt 11, 25-29) /ff.9^v-10/...

AD SIMBOLUM

21 Credo in deum Patrem omnipotentem . creatorem celi et terre... /f.10^v/...

ORATIO DOMINICA

22 Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum... /f.11/...

PRECES

23 Salvum fac servum tuum. <RP.> Deus meus sperantem in te.
Mitte ei domine auxilium de sancto. <RP.> Et de Syon tueatur te.
Nichil proficiet inimicus in eo. <RP.> Et filius iniquitatis non apponet nocere ei.

Esto ei domine turris fortitudinis. <RP.> A facie inimici.

Domine exaudi <orationem...>

Dominus vobiscum.

SUPER MASCULUM

24 Aeternam ac iustissimam pietatem tuam deprecor domine... (SupG 1079) /f.11^v/...

ORATIO

25 Nec te latet sathana imminere tibi penas . imminere... (SupG 1080) /ff.12-12^v/

- 26 *Hic tangat nares dicens*: Effeta quod est adaperire . in odorem suavitatis. Tu autem effugare diabole . apropinquabit enim iudicium dei. (SGre 1081) /f.13/
 27 *Postea tangat eius pectus et inter scapulas de oleo exorzizato dicens*
 Abrenuncias sathane? <RP.> Abrenuncio.
 Et omnibus pompis eius? <RP.> Abrenuncio.
 Et omnibus operibus eius? <RP.> Abrenuncio. (SGre 1082)
 28 Et ego te linio de oleo salutis . in Christo Ihesu domino nostro . [ut] habeas vitam eternam. Amen. (PVic 45)

SUPER FEMINAM ORATIO

- 29 Deus celi . deus terre . deus angelorum . deus archangelorum... (SupG 1073) /f.13v/...
 <ADIURATIO>

- 30 Ergo maledicte. (Cf. n. 15)

ORATIO SUPER FEMINAM

- 31 Deus immortale presidium omniumulantium . liberacio... (SupG 1074) /f.14/...

ALIA ORATIO

- 32 Audi maledicte sathana /f. 14v/ adiuratus per nomen eterni... (SupG 1075) /f.15-15v/...

SUPER FEMINAM ORATIO

- 33 Deus Abraham . deus Ysahac . deus Iacob . deus qui tribus... (SupG 1076)
 <ADIURATIO>

- 34 Ergo maledicte. (Cf. n. 15)

SUPER FEMINAM <ORATIO>

- 35 Exorcizo te immunde spiritus per Patrem et Filium et Spiritum Sanctum... (SupG 1078)
 <ADIURATIO>

- 36 Ergo maledicte. (Cf. n. 15)

EVANGELIUM /f.16/

- 37 Respondens Ihesus dixit: Confiteor. (Cf. n. 20)

Credo in deum Patrem. (Cf. n. 21)

Pater noster qui es in celis. (Cf. n. 22)

Salvam fac servam tuam.

Domine exaudi.

Dominus vobiscum.

SUPER FEMINAS

- 38 Eternam ac iustissimam pietatem tuam deprecor domine... (SupG 1079) /f.16v/...

<ADIURATIO>

- 39 Nec te latet sathana. (Cf. n. 25)

<IN DEPOSITIONE CAPITARUM ORATIO>

- 40 Domine Ihesu Christe fili dei vivi . cuius bonitate sumus redempti et gratia... quam fun[dimus]...²³/ff.17-24/

23. La còpia acf de la primera part d'aquesta oració, que en realitat pertany al final del ritu baptismal, deu ser un error del copista. Cf. n. 63. Ací el text primitiu del ritual queda interromput pel quadern format pels f. 17-23^v que, com ja hem dit en la introducció, conté l'ordo romà de la benedicció dels sants olis celebrada el Dijous Sant, en una versió amb moltes variants dels llocs corresponents del Pontifical de Guillem Durand. Cf. nota 8.

<LITANIE SANCTORUM>

- 41 Kirieleyson.
 Christeleyson.
 Kirieleyson.
 Christe audi nos.
 Pater de celis deus . miserere nobis.
 Fili redemptor mundi deus . <miserere nobis>.
 Spiritus Sancte deus . miserere nobis.
 Sancta Trinitas unus deus . <miserere nobis>.
- 42 Sancta Maria . ora pro nobis.
 Sancta dei genitrix . ora pro nobis.
 Sancta Virgo virginum . <ora pro nobis>.
 Sancte Michael . ora pro nobis.
 Sancte Gabriel . ora pro nobis. /f.24^v/
 Sancte Raphael . <ora pro nobis>.
 Omnes sancti angeli et archangeli . orate <pro nobis>.
 Omnes sancti beatorum spirituum ordines . orate <pro nobis>.
- 43 Sancte Iohannes Baptista . ora <pro nobis>.
 Omnes sancti patriarche et prophete . orate <pro nobis>.
 Sancte Petre . ora <pro nobis>.
 Sancte Paule . ora <pro nobis>.
 Sancte Andrea . ora <pro nobis>.
 Sancte Yacobe . ora <pro nobis>.
 Sancte Iohannes . ora <pro nobis>.
 Sancte Thoma . ora <pro nobis>.
 Sancte Yacobe . ora <pro nobis>.
 Sancte Philippe . ora <pro nobis>.
 Sancte Bartholomee . ora <pro nobis>.
 Sancte Mathee . ora <pro nobis>.
 Sancte Symon . ora <pro nobis>.
 Sancte Taddee . ora <pro nobis>.
 Sancte Mathia . ora <pro nobis>.
 Sancte Marche . ora <pro nobis>.
 Sancte Lucha . ora <pro nobis>.
 Sancte Barnaba . ora <pro nobis>. /f.25/
 Omnes sancti apostoli et evangeliste . orate <pro nobis>.
 Omnes sancti discipuli domini . orate <pro nobis>.
- 44 Omnes sancti Innocentes . orate <pro nobis>.
 Sancte Spephane . ora <pro nobis>.
 Sancte Line . ora <pro nobis>.
 Sancte Clete . ora <pro nobis>.
 Sancte Clemens . ora <pro nobis>.
 Sancte Syxte . ora <pro nobis>.
 Sancte Corneli . ora <pro nobis>.
 Sancte Cipriane . ora <pro nobis>.
 Sancte Laurenti . ora <pro nobis>.
 Sancte Vincenti . ora <pro nobis>.
 Sancte Grisogone . ora <pro nobis>.
 Sancte Iohannes . ora <pro nobis>.
 Sancte Paule . ora <pro nobis>.

- Sancte Dionisi cum sociis tuis . orate <pro nobis>.
 Sancte Maurici cum sociis tuis . orate <pro nobis>.
 Sancte Yrenee cum sociis tuis . orate <pro nobis>.
 Sancte Iuste . ora <pro nobis>.
 Sancte Pastor . ora <pro nobis> . /f.25^v/
 Sancte Cosma . ora <pro nobis>.
 Sancte Damiane . ora <pro nobis>.
 Sancte Cyrice . ora <pro nobis>.
 Omnes sancti martires . orate <pro nobis>.
- 45 Sancte Silvester . ora <pro nobis>.
 Sancte Leo . ora <pro nobis>.
 Sancte Gregori . ora <pro nobis>.
 Sancte Ambrosi . ora <pro nobis>.
 Sancte Augustine . ora <pro nobis>.
 Sancte Iheronime . ora <pro nobis>.
 Sancte Ylari . ora <pro nobis>.
 Sancte Martine . ora <pro nobis>.
 Sancte Trophime . ora <pro nobis>.
 Sancte Ruphe . intercede pro nobis.
 Sancte Nicholae . ora <pro nobis>.
 Sancte Iuste . ora <pro nobis>.
 Sancte Benedicte . ora <pro nobis>.
 Sancte Egidi . ora <pro nobis>.
 Omnes sancti confessores . orate <pro nobis>.
- 46 Sancta Maria Magdalene . ora <pro nobis>.
 Sancta Martha . ora <pro nobis>.
 Sancta Maria Egyptiaca . ora <pro nobis>.
 Sancta Felicitas . ora <pro nobis> . /f.26/
 Sancta Perpetua . ora <pro nobis>.
 Sancta Agatha . ora <pro nobis>.
 Sancta Lucia . ora <pro nobis>.
 Sancta Agnes . ora <pro nobis>.
 Sancta Cecilia . ora <pro nobis>.
 Sancta Anastasia . ora <pro nobis>.
 Sancta Scolastica . ora <pro nobis>.
 Sancta Raddegundis . <ora pro nobis>.
 Sancta Eugenia . ora <pro nobis>.
 Sancta Eufemia . ora <pro nobis>.
 Sancta Eulalia . ora <pro nobis>.
 Sancta Tecla . ora <pro nobis>.
 Sancta Iulita . ora <pro nobis>.
 Sancta Fides . ora <pro nobis>.
 Omnes sancte virgines . orate <pro nobis>.
 Omnes sancti . orate <pro nobis>.
- 47 Propitius esto . parce nobis domine.
 Ab omni malo . libera <nos domine>.
 Ab insidiis diaboli . libera <nos domine>.
 Ab iminentibus peccatorum nostrorum periculis . libera <nos domine>.
 A spiritu fornicationis . libera <nos domine>.
 Ab ira et odio et omni mala vo/f.26^v/luntate . libera <nos domine>.

- Ab appetitu inanis glorie . libera <nos domine>.
 A morte subitana et eterna . libera <nos domine>.
 A dampnatione perpetua . libera <nos domine>.
 Per misterium sancte incarnationis tue . libera <nos domine>.
 Per passionem et sanctam crucem tuam . libera <nos domine>.
 [Per mortem tuam . libera] <nos domine>.
 [Per resurrectionem tuam . libera] <nos domine>.
 Per amirabilem ascensionem tuam . libera <nos domine>.
 Per gratiam Sancti Spiritus Paracliti . libera <nos domine>.
 In die iudicii . libera <nos domine>.
- 48 Peccatores . te rogamus audi nos.
 Ut pacem et concordiam nobis dones . te rogamus audi nos.
 Ut misericordia et pietas tua nos /f.27/ custodiant . te <rogamus audi nos>.
 Ut regularibus disciplinis nos instruere digneris . te <rogamus audi nos>.
 Ut spacium penitencie et emendatione vite nobis dones . te <rogamus audi nos>.
 Ut gratiam Sancti Spiritus cordibus nostris infundere digneris . te <rogamus audi nos>.
 Ut ecclesiam tuam regere et defendere digneris . te <rogamus audi nos>.
 Ut dompnum apostolicum et omnes gradus ecclesie in tua sancta religione conservare digneris . te <rogamus audi nos>.
 [Ut renatis fonte baptismatis remissionem omnium peccatorum tribuere digneris . te]²⁴ <rogamus audi nos>.
 Ut cunctum populum christianum pre/f.27^v/cioso sanguine tuo redemptum conservare digneris . te <rogamus audi nos>.
 Ut cunctis fidelibus defunctis requiem eternam donare digneris . te <rogamus audi nos>.
 Ut loca nostra et omnes habitantes in eis visitare et consolari digneris . te <rogamus audi nos>.
 Ut inimicos sancte dei ecclesie comprimere digneris . te <rogamus audi nos>.
 Ut fructus terre dare et conservare digneris . te <rogamus audi nos>.
 Ut nos exaudire digneris . te <rogamus audi nos> /f.28/.
- Fili dei . te rogamus audi nos.
 Agnus dei qui tollis peccata mundi . parce nobis domine.
 Agnus dei qui tollis peccata mundi . libera nos domine.
 Agnus dei qui tollis peccata mundi . dona nobis pacem.
 Kyrieleyson.
 Christeleyson.
 Kyrieleyson.
 Pater noster.
- 49 *Finita letania:*
 Dominus vobiscum. <RP.> Et cum spiritu tuo. /f.28^v/
- ORATIO
- 50 Omnipotens sempiterne deus adesto magne pietatis... (SGre 373)
 Per omnia secula seculorum. <RP.> Amen.
 Dominus vobiscum.

24. Aquesta petició és posada al marge inferior del foli i es troba gairebé esborrada.

Sursum corda.

Gratias agamus domino deo nostro. <RP.> Dignum et iustum est.

PREPHATIO /f.29/

- 51 VD eterne deus. Qui invisibili potencia sacramentorum... /ff.29^v-30/...

Hic divide aquam in modum crucis.

Qui hanc aquam regenerandis hominibus preparatam... /f.30^v/...

Item manu tangat.

Sit hec sancta et innocens creatura libera ab omni... /f.31/...

Hic secundam crucem faciat.

Unde benedico + te creatura aque . per deum vivum... /f.31^v/

*Hic divide aquam in IIII^{or} ad hanc figuram (sic).*²⁵

Et in quatuor fluminibus totam terram rigare...

Hic terciam crucem faciat.

Benedico + te et per Ihesum Christum filium eius... /f.32/...

Hic mutat vocem quasi lectionem legens.

Hec nobis precepta servantibus tu deus omnipotens . clemens... /f.32^v/...

Hic ponunt cereos in aqua et reddit ad pristinum sonum.

Descendat in hanc plenitudinem fontis virtus Spiritus tui...

Hic sufflat in aqua tribus vicibus in hunc modum (sic).

totamque huius aque substanciam regenerandis... (SGre 374^{a-e}) /f.33/...

- 52 *Hoc expleto fundit crisma de vasculo in fontem super ipsam aquam in modum crucis ita dicens: /f.33^v/ Sanctificetur ac fecundetur fons iste in nomine Patris . et Filii + . et Spiritus Sancti. Amen.*

- 53 *Deinde cum manu sua miscet crisma ipsum cum aqua et spargit per omnem fontem.*

- 54 <RS.> Cantemus.²⁶ (CAO 6270)

- 55 *Post hec presbiter sive diachonus sub hac interrogatione baptizent: Talis . ille.*

- 56 *Credis in deum Patrem omnipotentem . creatorem celi et terre? RP. Credo. Credis et in Ihesum Christum filium eius . unicum dominum nostrum . natum et passum? RP. Credo.*

Credis /f.34/ et in Spiritum Sanctum . sanctam ecclesiam catholicam . sanctorum comunione . remissionem peccatorum . carnis resurrectionem . et vitam eternam. Amen? RP. Credo. (SupG 1084)

Vis baptizari? RP. Volo. (Pvic 54)

- 57 *Et tunc baptizentur super (sic) trina mersione ita dicendo: Et ego te baptizo in nomine Patris . et mergis semel . et Filii . et mergis iterum . et Spiritus Sancti . et mergis tercio. (SupG 1085)*

- 58 *Et postquam de fonte exierit . offerat ille <patrinis> presbiterque (sic).*

- 59 *Post quo faciens de crisma cum pollice digito in /f.34^v/ vertice cum invocatione Sancte Trinitatis . ita dicendo oratione ista: Deus omnipotens . pater domini nostri Ihesu Christi qui te regeneravit... (SupG 1086)*

- 60 *Pax tibi. <RP.> Et cum spiritu tuo.*

- 61 *Et induet eum veste alba dicens:*

Accipe vestem sanctam . candidam et immaculatam quam perferas ante tribunal... (Pvic 57) /f.35/...

25. El copista oblidà d'indicar quina figura cal fer en dividir l'aigua amb la mà.

26. Aquest text porta notació aquitana, i en el manuscrit és col·locat després del *Ille* del n. 55.

- 62 *Tunc tradat cereum accensum in manu eius et dicas:*
Accipe lampadem ardentem inreprehensibilem . custodi baptismum tuum
. ut cum venerit dominus noster Ihesus Christus ad nuptias possis ei occu-
rrere una cum omnibus sanctis in aula celesti et vivas in secula seculorum.
Amen.

IN DEPOSITIONE CAPITARUM ORATIO

- 63 Domine Ihesu Christe . filii dei vivi . cuius bonitate sumus redempti et gra-
tia sanctissimo fonte mundati . /f.35/ suscipe propicius deprecationem
nostram quam fundimus ante conspectum divine maiestatis tue pro famu-
lis et famulabus tuis qui *vel* que hodie suorum *vel* suarum albas deponunt .
ut semper in tuis iustificationibus meditentur die ac nocte iugiter in hac
qua nunc sunt sanctificatione permaneant et post consumationem presen-
tis vite . tibi bonorum omnium largitari mereantur coniungi. Qui vivis.

ORATIO

- 64 Benedicat tibi *vel* vos ex Sion /f.36/ et custodiat vos . deus autem [te]<vel>
vos ducat ad perfectum . ut integer spiritus tuus . anima et corpus sine
querela in adventu domini nostri Ihesu Christi servetur. Qui vivit et regnat.

<BENEDICTIO AQUE>

- 65 *Alexander papa constituit aquam aspersionis cum sale benedici in habitacu-
lis hominum.*²⁷

- 66 *Antequam sacerdos ab benedicendam aquam egrediatur de sacrario dicat
has.*

PRECES

Sacerdotes tui domine. <RP.> In<duantur...>

Domine exaudi orationem <meam...>.

Dominus vobiscum.

ORATIO /f.36v/

- 67 Omnipotens sempiterne deus . qui sacerdotibus tuis pre ceteris... (DAER
II, 796)

- 68 Adiutorium nostrum . *et cetera.*

EXORCISMUS SALIS /f.37/ ORATIO

- 69 Exorcizo te creatura salis per deum vivum . per deum verum... (SupG
1451) /f.37v/...

BENEDICTIO SALIS

Oremus.

- 70 Imensam clementiam tuam omnipotens eterne deus humiliter implora-
mus... (SupG 1452) /f.38/

EXORCISMUS AQUE

- 71 Exorcizo te creatura aque in nomine dei Patris omnipotentis . et in nomi-
ne... (SupG 1453) /f.38v/...

BENEDICTIO AQUE

Oremus.

- 72 Deus qui salutem humani generis . maxima queque sacramenta in... (SupG
1454) /f.39-39v/...

- 73 *Mitte sal in aqua:* Fiat hec comixtio salis pariter et aque . in nomine Patris
. et + Filii . et Spiritus Sancti. Amen. (DAER I, 908)

27. Cf. L. DUCHESNE, *Le Liber Pontificalis*, vol. 1, Paris, 1981, p. 127.

74 <A.> Sanavi aquas has et non erit in eis ultra mors neque sterilitas . dicit dominus. (2R 2, 21)

75 Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus.

Deus invicte virtutis auctor . et insuperabilis imperii rex... (SupG 1455) /ff.40-40^v/

PRECES

76 Ostende nobis domine misericordiam tuam.

Domine exaudi.

Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus.

Exaudi nos domine sancte Pater eterne deus . et mittere dignare... (SupG 1456)

ORATIO IN DORMITORIO

77 <A.> Ecce non dormitabit neque dormiet <qui custodit...> (PS 120, 4)

78 Benedic domine hoc famulorum tuorum dormitorium qui non dormis... (SupG 1476) /f.41/...

ORATIO IN CAPITULO

79 <A.> Beati qui custodiunt iudicium <et faciunt...> (PS 105, 3)

80 Omnipotens sempiterne deus qui per /f.41^v/ coequalem et coeternam tibi... (SVic 1447)

IN CELLARIO ORATIO

81 <A.> Promptuaria eorum plena. (PS 143, 13)

82 Omnipotens et misericors deus qui /f.42/ per cuncta diffusus es maiestatem... (SupG 1477)

ORATIO IN REFRETORIO

83 <A.> Dominus pascit [me] et nichil mihi deerit. (PS. 22, 1)

84 Omnipotens et misericors deus qui famulos tuos in hac domo alis... (SupG 1475) /f.42^v/...

ORATIO IN CHOCHINA

85 Deus eterne ante cuius conspectum assistunt angeli . et cuius nutu reguntur... (SupG 1484) /f.43/...

BENEDICTIO UVE

86 Benedic domine hos fructus novos uve . quos tu domine de rore celi... (SupG 1462) /f.43^v/...

IN INTROITU ECCLESIE

87 <A.> Lauda Iherusalem dominum. (CAO 3582; PS. 147, 12)

Oremus.

88 Domine Ihesu Christe qui introitu portarum Iherusalem et valvas... (SVic 1456) /f.44/...

IN ECCLESIA ORATIO /f.44^v/

89 <A.> Exultabunt sancti in gloria <letabuntur...> (CAO 2812)

Oremus.

90 Via sanctorum omnium domine Ihesu Christe . qui ad te venientibus... (SVic 1460) /f.45/...

IN TEMPORE PASCHALI ORATIO

- 91 <A.> In resurrectione tua Christe <celum...> (CAO 3280)
Oremus.

- 92 Solita quesumus domine quos salvasti pietate custodi ut /f.45^v/ qui tua
sunt... (SGello 824)

BENEDICTIO PANIS

- 93 Benedic domine creaturam istam panis . sicut benedixisti quinque panes...
(SupG 1465) /f.46/

BENEDICTIO CARNIS

- 94 Benedic domine creaturam carnis . ut sit remedium salutare generi huma-
no... (SVic 1466)²⁸

BENEDICTIO CASEI ET OVI

- 95 Omnipotens sempiterne deus qui hunc caseum *vel ovum* de animalibus .
famulis tuis ad reficiendum tradidisti . te supplices rogamus /f.46^v/ ut
benedictionem tuam largiter super caseum istum <vel> *ovum* infundas.
Per.

BENEDICTIO LACTIS ET MELLIS

- 96 Benedic domine has creaturas lactis et mellis . et pota famulos tuos...
(SVer 205) /f.47/...

BENEDICTIO UVE

- 97 Benedic domine hos fructus novos uve . quos tu domine de rore celi... (cf.
n. 86)²⁹ /f.47^v/...

BENEDICTIO DOMUS

- 98 Deus qui precepisti apostolis tuis dicens: In quacumque domum intraveri-
tis dicite «Pax huis domui». descendat domine super hanc domum gratia
et pax tua . ut ubi nos servi tui ingressi sumus . in eam lucis et pacis ingre-
diatur angelus . quia tu es deus benedictus in secula seculorum. Amen.

PRO INTER AGENTIBUS

<PRECES>

- 99 Salvum fac servum tuum.
Beati in/f.48/maculati in via.
Domine exaudi orationem meam.
Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus.

- 100 Adesto domine supplicationibus nostris et viam famuli tui in salutis...
(SGel 1313)

AD REVERTENTES DE ITINERE

<PRECES>

- 101 Salvum fac servum tuum domine.
Ecce quan bonum et quam iocundum.
Domine exaudi orationem meam.

28. En el Sacramentari de Vic és una fórmula del comú, mentre que ací el seu text es tro-
ba adaptada a la benedicció de la carn en haver-hi afegit el mot *carnis*.

29. La versió d'aquesta peça ací és més reduïda que la del n. 86.

Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus. /f.48^v/

- 102 Quesumus omnipotens deus . ut huic famulo tuo quem ad nos redire fecisti . quicquid impediende fragilitate deliquit tu propiciatus dimitas. Per Christum.

PRECES SANCTE CRUCIS

- 103 Per signum crucis de inimicis nostris.

Domine exaudi <orationem...>.

Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus.

- 104 Deus qui crucem ascendisti et mundi tenebras illuminasti . tu corda et corpora nostra dignare illuminare. Per. /f.49/

BENEDICTIO AGNI PASCHALIS IN DOMO FACIENDA

- 105 Deus universe carnis qui Noe et filiis suis de mundis et inmundis animalibus... (SGello 2839) /f.49^v-50/

BENEDICTIO SPORTE

- 106 In nomine domini nostri Ihesu Christi accipe hanc sportam abitum peregrinationis... (SVic 1434)

BENEDICTIO BACULI

- 107 Accipe et hunc baculum . sustentationem itineris ac laboris in via... (SVic 1435) /f.50^v/...

<ORDO NUPTIARUM>

- 108 *Ex dictis Leonis pape . omnibus denuntiate ut nullus uxorem accipiat nisi publice celebratis nuptiis . vel easdem nupcias . fieri prohibere ab Adventu Domini usque in octabas Epiphanie . et a LXX^a usque in transac/f.51/tum Pascha clausum . et a Rogationibus usque in octabas Pentecosten.*³⁰
- 109 *Deinde illis venientibus pariter ad ecclesiam primum sacerdos requirat dotem . et si est consensus amborum. Deinde sponset eos.*

BENEDICTIO ARRARUM

Oremus.

- 110 Domine deus omnipotens qui in similitudinem sancti conubii Ysaach... (LORDE 1053) /f.51^v/...

ALIA ORATIO /f.52/

- 111 Benedic + domine arras istas quas hodie tradet famulus tuus in manu... (LORDS 169) /f.52^v/

- 112 *Hic accipiat vir anulum et aprehendat manum eius dexteram et dicat: In nomine Patris + et Filii et Spiritus Sancti. Amen. Et mittat in digitum qui dicitur fisisus. Similiter puella viro suo. Deinde celebretur missa.*

- 113 *Postquam sacerdos communicatum habuerit . tunc venerint hii qui coniungendi sunt et accedant ad sacerdotem iuxta cancellas . et veniat aliquis de*

30. Ni en el *Liber Pontificalis*, ni en les decretals autèntiques i falses consta que el papa Lleó el Gran legislés sobre aquest tema. A més, atribuir-li la prohibició de la celebració del matrimoni en el temps d'advent és un anacronisme.

- propinquis . et apprehendens /f.53/ manum puelle tradat eum sacerdoti. Similiter quoque faciant et parentes viri . et sacerdos coniungat eos ad unum . et statuet puellam ad latus sinistrum pueri.*
- 114 *Deinde velet eos virum per scapulas et capud puelle . et ponat iugalem super humeros eius dicens: In nomine Patris + et Filii et Spiritus Sancti. Amen.*
- 115 *Et post hec det sacerdos super eos benedictionem hanc:*
Oremus /f.53v/
Propiciare domine supplicationibus nostris . et institutis... (SGre 837)
- 116 *Per omnia secula seculorum.*
Dominus vobiscum.
Sursum corda.
Gratias agamus domino deo nostro. <RP.> Dignum et iustum est.
PREPHATIO
VD eterne deus. Qui potestate virtutis tue de nichilo cuncta fecisti... (SGre 838^{a-b}) /ff.54-55v)...
- 117 *Hic mutat vocem quasi lectionem legens*
Omnipotentem deum qui ad multiplicandam humani generis prolem benedictionis... (SSVic 1418) /f.56-56v)
- 118 *Deinde revertatur sacerdos ad altare canere missam . dicat super eos hanc oracionem:*
Benedicat + vobis dominus omnipotens sui oris eloquio et cor vestrum... (SVic 1423) /f.57/...
- 119 *Postea surgant nubentes a terra . et dicat sacerdos: In nomine Patris + et Filii . et Spiritus Sancti. Amen. (SVic 1425)*
- 120 *Deus Abraham . et deus Ysaach . et deus Iacob . ipse sit vobiscum . et ipse vos coniungat impleatque benedictionem suam in vobis. Amen. (SVic 1425)*
- ORDO AD VISITANDUM INFIRMUM FRATREM**
- 121 *Quando ingrediuntur domum fratres . sit sacerdos indutus alba et stola . et procedant ministri cum cruce et aqua bene/f.57v/dicta . et oleo consecrato.*
- 122 *Ingressi autem . primum dicat sacerdos: Pax huic domui et omnibus habitantibus in ea. Amen. (SVic 1469)*
- 123 *<A.> Benedic domine domum istam et omnes habitantes in ea . quia tu domine... (LOrdE 25)*
- 124 *Tunc sacerdos aspergat infirmum aqua benedicta et dicat: /f.58/*
<PRECES>
Salvum fac servum tuum. RP. Deus meus <sperantem...>.
Esto ei domine turris fortitudinis. RP. A facie inimici.
Nichil proficiet inimicus in eo. [RP.] Et filius iniquitatis <non...>
Domine exaudi orationem meam. [RP.] Et clamor meus <ad...>.
Dominus vobiscum.
ORATIO
- 125 *Deus qui famulo tuo Ezechie ter quinos annos ad vitam donasti... (SupG 1386)*
ORATIO
- 126 *Deus qui per apostolum tuum /f.58v/ Iacobum locutus es dicens: Infirmatur... (DAER 2918)³¹ /f.59/...*

31. En el Sacramentari de Ripoll n. 1819 aquesta peça porta l'inici «Domine deus».

- 127 *Tunc ungat eum oleo benedicto . dicens hanc orationem super singula membra:*
Per istam [sanctam] unctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi deus quicquid peccasti per visum . per auditum . per gustum . per odoratum . per tactum . per incesum pedum . per ardorem libidinis. Per. (DAER 7569)
- 128 *Dum vero ungitur . ceteri cantent VII psalmos cum antiphonis: /f.59v/*
Sana me domine quoniam conturbata sunt... PS. Domine ne in furore tuo. (SVic 1481; PS 6)
- 129 <A.> *Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur...* PS. Beati quorum. (CAO 2661; PS 31)
- 130 A. Domine descende ut sanes filium meum priusquam... /f.60/...
PS. Domine ne in furore tuo II. (CAO 2329; PS 37)
- 131 A. Cor contritum et humiliatum deus ne despicias . sed propter magnam misericordiam tuam miserere mei deus. PS. Miserere mei deus. (PS 50, 19)
- 132 A. Domine puer meus iacet paralyticus... PS. Domine exaudi orationem I. (CAO 2368, PS 101)
- 133 A. Domine non sum dignus ut intres sub tectum... PS. De profundis. (CAO 2363, PS 129)
- 134 A. Cum sol autem occi/f.60v/disset . omnes qui habebant... PS. Domine exaudi II. (CAO 2034, PS 142)
- 135 *His expletis et inuncto infirmo abluit sacerdos os eius et tergit . et osculentur eum omnes per ordinem . et postea pergat ipse sacerdos sicut indutus est alba et stola in ecclesiam . et accipiat Eucharistiam. Facta confessione et adorata cruce . comunicet infirmum dicens: Corpus domini nostri Ihesu Christi custodiat /f.61/ te in vitam eternam. Amen. (SupG 1089)*
- 136 *Ceteri vero interim canant comunione de Passione:*
Hoc corpus quod pro vobis tradetur . hic calix novum testamenti. Qui manducat carmen meum <et bibit...> (AMS 67^v)
- 137 *Et interim dum sacerdos ipse cum his qui detulerunt secum turibulum et luminaria venerint . ceteris remanentibus cum infirmo . dicat alius sacerdos has oraciones . pro tempore:*
ORATIO
- 138 Domine Ihesu Christe . qui es salvator . et redemptio nostra . qui es... (PRod 638) /ff.61^v-62^v/...
ALIA ORATIO
- 139 Domine sancte pater omnipotens eterne deus . qui fragilitatem conditionis nostre... (SVic 1477) /f.63/...
ALIA ORATIO
- 140 Respice domine super hunc famulum tuum infirmitate sui corporis... (SupG 1387)
ALIA ORATIO
- 141 Deus qui facture tue pio semper dominaris affectu . inclina aurem tuam... (SupG 1388) /f.63^v/...
ALIA ORATIO
- 142 Deus qui humano generi et salutis remedium et vite eterne munera contulisti... (SupG 1389)
ALIA ORATIO

- 143 Virtutum celestium deus qui /f.64/ ab humanis corporibus omnem languorem... (SupG 1390)
ALIA ORATIO
- 144 Domine sancte Pater omnipotens eterne deus qui benedictionis tue gratiam... (SupG 1395) /f.64v/...
ALIA ORATIO
- 145 Maiestatem tuam domine supplices deprecamur . ut huic famulo tuo... (SupG 1397) /f.65/...
ALIA ORATIO
- 146 Propitietur dominus cunctis infirmitatibus tuis . et sanet omnes languores... (PRod 638)
ALIA ORATIO
- 147 Dominus Ihesus Christus apud te sit ut te defendat . intra te sit ut... (PRod 632) /f.65v/...
ALIA <ORATIO>
- 148 Benedicat te deus celi . adiuuet te Christus filius dei . corpus... (PRod 630) /f.66/...
BENEDICTIO
- 149 Benedicat + te deus Pater. RP. Amen. Sanet te dei Filius. RP. Amen. Illuminet te Sapiritus... (PRod 629)
BENEDICTIO /f.66v/
- 150 Benedicat + te deus Pater qui in principio cuncta creavit. RP. Amen. Benedicat te ipsum principium... (PRod 642)
ABSOLUTIO
- 151 Deus omnipotens salvator /f.67/ et redemptor generis humani qui apostolis suis dedit ligandi et solvendi potestatem . ipse [te] absolvere dignetur a cunctis iniquitatibus tuis . et quantum mee fragilitati permittitur . auxiliante ipso sis absolutus ante faciem illius. Qui vivit.
ALIA ORATIO
- 152 Dominus Ihesus Christus qui dixit discipulis suis: Quaecumque ligaveritis super terram erunt ligata in celis . et que solveritis super terram erunt soluta et in /f.67v/ celis . que quorum numero quamvis indignos nos esse voluit . ipse te absolvat per ministerium nostrum ab omnibus peccatis tuis . quecumque cogitatione . loquutione . et operatione . negligenter egisti atque a nexibus peccatorum absolutum te perducere dignetur ad regna celorum. Qui vivit et regnat cum deo Patre in unitate...>
- 153 *Quibus peractis discedant ceteri fratres . remanentibus cum ipso infirmo quibusdam custodibus qui /f.68/ postquam viderint eum appropinquare omnino morti . significant hoc fratribus.*
- 154 *Ipsi vero omnes hoc ubicumque fuerint audientes . nullum eundi servantes ordinem summa cum festinatione currant ad infirmum dicendo quisque apud se: Credo in unum deum.*
- 155 *Quo finito . si obire distulerit infirmus . stantes ante eum repetant idem a capite . secundum quod viderint protrahi obitum. Si autem diutius protraherit . legantur ante eum passiones Domini nostri Ihesu Christi.*
- 156 *Tandem vero ipse factus /f.68v/ in agonia . abstrahatur de lecto et ponatur in cinere et cilicio.*
BENEDICTIO
- 157 Deus indulgentie . pietatis et misericordie . qui Ninivitis cinere et cilicio indutis et misericordiam tuam clamantibus subvenisti . exaudi nos propicius

. et hanc creaturam cineris quo peccatores indulgentiam tue sancte misericordie implorantes utuntur benedicere dignare . et sanctificationis tue gratiam super eam infunde . ut quicumque /f.69/ pulveris huius conclusione aspersus fuerit indulgentiam et remissionem omnium peccatorum a te pie omnipotens deus mereatur accipere. Per.

- 158 *Fratres vero iam de vita eius desperantes dicant hanc letaniam pro tempore brevem . aut longam . et preces . et duas orationes que secuntur:*

Kyrieleyson.

Christeleyson.

Christe audi nos.

Pater de celis deus . miserere ei.

Fili redemptor mundi deus . miserere ei. /f.69v/

Spiritus Sancte deus . miserere ei.

Sancta Trinitas unus deus . miserere ei.

- 159 Sancta Maria . ora pro eo.

Sancta dei genitrix . ora pro eo.

Sancta Virgo virginum . ora pro eo.

Sancte Michael . ora pro eo.

Sancte Gabriel . ora pro eo.

Sancte Raphael . ora pro eo.

Omnes sancti angeli et archangeli . ora <te> pro eo.

- 160 Sancte Iohannes Bapista . ora pro eo.

Omnes sancti patriarche et prophete . orate pro eo.

Sancte Petre . ora pro eo.

Sancte Paule . ora pro eo. /f.70/

Sancte Andrea . ora pro eo.

Sancte Iohannes . ora pro eo.

Sancte Yacobe . ora pro eo.

Sancte Philippe . ora pro eo.

Sancte Bartholomee . ora pro eo.

Sancte Mathee . ora pro eo.

Sancte Thoma . ora pro eo.

Sancte Yacobe . ora pro eo.

Sancte Symon . ora pro eo.

Sancte Thaddee . ora pro eo.

Sancte Mathia . ora pro eo.

Sancte Barnaba . ora pro eo.

Sancte Lucha . ora pro eo. /f.70v/

Sancte Marche . ora pro eo.

Omnes sancti apostoli et evangeliste . ora <te> pro eo.

- 161 Sancte Stephane . ora pro eo.

Sancte Line . ora pro eo.

Sancte Clete . ora pro eo.

Sancte Clemens . ora pro eo.

Sancte Syxte . ora pro eo.

Sancte Corneli . ora pro eo.

Sancte Cipriane . ora pro eo.

Sancte Laurenti . ora pro eo.

Sancte Vincenti . ora pro eo.

- Sancte Ignasci . ora pro eo.
 Sancte Fabiane . ora pro eo. /f.71/
 Sancte Sebastiane . ora pro eo.
 Sancte Tyburci . ora pro eo.
 Sancte Valeriane . ora pro eo.
 Sancte Mauricii cum sociis tuis . ora <pro eo>.
 Sancte Dionisii cum sociis tuis . ora pro <eo>.
 Omnes sancti martires . orate pro eo.
- 162 Sancte Silvester . ora pro eo.
 Sancte Gregori . ora pro eo.
 Sancte Martine . ora pro eo.
 Sancte Nicholae . ora pro eo.
 Sancte Ylari . ora pro eo.
 Sancte Remigi . ora pro eo.
 Sancte Ambrosi . ora pro eo. /f.71^v/
 Sancte Augustine . ora pro eo.
 Sancte Ruphe . ora pro eo.
 Sancte Iheronime . ora pro eo.
 Sancte Paule . ora pro eo.
 Sancte Antoni . ora pro eo.
 Sancte Ylarion . ora pro eo.
 Sancte Germane . ora pro eo.
 Sancte Columbane . ora pro eo.
 Sancte Machari . ora pro eo.
 Sancte Benedicte . ora pro eo.
 Omnes sancti confessores . orate pro eo.
- 163 Sancta Magdalene . ora pro eo.
 Sancta Felicitas . ora pro eo. /f.72/
 Sancta Perpetua . ora pro eo.
 Sancta Agatha . ora pro eo.
 Sancta Agnes . ora pro eo.
 Sancte Cecilia . ora pro eo.
 Sancta Lucia . ora pro eo.
 Sancta Fides . ora pro eo.
 Sancta Anastasia . ora pro eo.
 Sancta Eulalia . ora pro eo.
 Sancta Euphemia . ora pro eo.
 Sancta Columba . ora pro eo.
 Sancta Scolastica . ora pro eo.
 Sancta Petronilla . ora pro eo.
 Sancta Margarita . ora pro eo. /f.72^v/
 Sancta Tecla . ora pro eo.
 Sancta Praxedis . ora pro eo.
 Sancta Cristina . ora pro eo.
 Sancta Blandina . ora pro eo.
 Omnes sancti virgines . orate pro eo.
 Omnes sancti . orate pro eo.
- 164 Propicius esto . parce ei domine.
 Ab omni malo . libera eum domine.
 A gladio maligno . libera eum domine.

- A periculo mortis . libera eum domine.
 A morte perpetua . libera eum domine.
 A loco penarum . libera eum domine.
 A pondere peccatorum . libera eum domine. /f.73/
 A mortis vinculis . libera eum domine.
 A<b e>terna caligine . libera eum domine.
 Per annuntiationem tuam . libera <eum domine>.
 Per nativitatem tuam . libera <eum domine>.
 Per passionem et sanctam crucem tuam . libera <eum domine>.
 Per mortem tuam . libera <eum domine>.
 Per gloriosam resurrectionem tuam . libera <eum domine>.
 Per admirabilem ascensionem tuam . libera <eum domine>.
 Per gratiam Sancti Spiritus paracliti . libera <eum domine>.
 In die iudicii . libera <eum domine>.
 Per intercessionem omnium sanctorum tuorum . libera <eum domine>.
- 165 Peccatores . te rogamus audi nos.
 Ut iracundie tue flagella /f.73v/ ab eo amoveas . te rogamus audi <nos>
 Ut ab erroribus universis eum absolvas . te rogamus audi nos.
 Ut spiritum eius a loco angustie liberes . te rogamus audi nos.
 Ut cum fiducia diem iudicii voto gratulantis expectet . te <rogamus audi nos>.
 Ut eum in numero tibi placentium . censeri facias . te <rogamus audi nos>.
 Ut eum in numero malorum discerni facias . te <rogamus audi nos>.
 Ut eum in regione vivorum eternis gaudiis foveri iubeas . te <rogamus audi nos>. /f.74/
 Ut eum premia eterna vite adipisci facias . te <rogamus audi nos>.
 Ut eum a mortifero vastatore defendere digneris . te <rogamus audi nos>.
 Fili dei . te <rogamus audi nos>.
 Fili dei . te <rogamus audi nos>.
 Agnus dei qui tollis peccata mundi . parce nobis domine.
 Agnus dei qui tollis peccata mundi . dona ei pacem.
 Christe audi nos.
 Kirieleison.
 Christeleison.
 Kirieleison.
 Pater noster. Et ne nos <inducas...>
 <PRECES>
- 166 Saluum fac servum <tuum. RP.> Deus meus sperantem in te.
 Esto ei domine turris fortitudinis. /f.74v/ <RP.> A facie inimici.
 Nichil proficiat inimicus in eo. <RP.> Et filius iniquitatis <non...>.
 Domine exaudi.
 Dominus vobiscum.
 ORATIO
 Oremus.
- 167 Ecclesiam tuam domine sancte pater omnipotens eterne deus pietatis affectu... (SVic 1531)³² /ff.75-75v/...
 ORATIO
- 168 Proficiscere anima de hoc mundo . in nomine dei Patris omnipotentis qui te creavit... (SVic 1500) /ff.76-77v/...

32. En el Sacramentari de Vic n. 1531 aquesta peça porta l'inici «Misericordiam tuam».

ORATIO

- 169 Pio recordationis affectu fratres karissimi commemorationem facimus cari nostri... (SupG 1398) /f.78/...

ALIA ORATIO

- 170 Omnipotens sempiterne deus qui humano corpori animam ad similitudinem... (SVic 1532) /ff.78^v-79/...

- 171 *Post hoc dicantur hii V^e psalmi: Verba mea* (PS 5) . PS. Domine ne in furore I (PS 6) . PS. Dilexi quoniam (PS 114) . PS. Credidi propter (PS 115) . PS. De profundis (PS 129).

- 172 Kirieleison III.

Pater noster: /f.79^v/ Et ne nos inducas <in...>.

<PRECES>

A porta inferi.

Requiem eternam.

Requiescat in pace.

Domine exaudi.

Dominus vobiscum.

ORATIO

- 173 Deus cui proprium est misereri semper et parcere propiciare anime famuli... (SVic 1625)

- 174 *Hoc dicto . dicant fratres matutinas de profundis cum novem lectionibus . et laudibus et vesperis. Postea continuatim dicatur* /f.80/ *psalterium.*

- 175 *Dum vero hec predicta peraguntur . a quibusdam fratribus ita ut sacerdos a sacerdotibus . diachonus a diachonibus . similiter et in ceteris . si fieri potest corpus defuncti in quodam secretiori loco abluatur . aqua calida . cruce stante prope . ita tamen ut ille qui tenuerit crucem non videat cruce (sic). Postquam autem ablutum fuerit corpus . ponatur in feretro . et intermissa psalmodia . tunc dicit sacerdos preces et oraciones que hic subscripte sunt:* /f.80^v/

<PRECES>

- 176 Kirieleison III.

Pater noster: Et ne nos <inducas...>.

In memoria eterna erit iustus.

Ne tradas bestiis animam <eius...>.

Non intres in iudicium cum servo tuo domine.

Preciosa in conspectu domini <mors...>.

Domine exaudi.

Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus.

- 177 Deus cui omnia vivunt et cui non pereunt moriendo corpora nostra set... (SVic 1555) /f.81/...

- 178 *Ad introitum ecclesie hoc dicatur responsum:*

Libera me domine de viis inferni . qui portas ereas... (CAO 7092) /f.81^v/...

<VR.> Clamantes et dicentes: Advenisti...

- 179 *Post hoc incipit cantor:*

<PRECES>

Kirieleison III.

Pater noster. Et ne nos <inducas...>.

A porta inferi.

Nichil proficiet inimicus in eo.

Credo videre bona domini.

Domine exaudi orationem <meam>.

Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus.

- 180 Suscipe domine animam famuli tui *ille* . quam de ergastulo huius seculi...
(SupG 1400) /f.82/...

- 181 *Ipsa autem posito in ecclesia . repetatur psalmodia hic ubi intermissa fuit cum positum fuerit corpus in feretro . et dicatur usque Omnis spiritus laudet dominum* (PS 150, 6). *Fratres semper sint frequentes circa corpus dicendo psalmos.*

- 182 *Mox vero dividatur per vigiliis secundum numerum* /f.82^v/ *fratrum . ita ut et in prima et in secunda vigilia totum finiatur psalterium et agenda cum IX lectionibus et <A.> Exultabunt domino.* (CAO 2810)³³

- 183 *Dum quoque ipsum corpus in ecclesia iacuerit . prout suppetit facilitas fratrum . celebrentur* [misse].

<PRECES>

Kirieleison III.

Postea dicat sacerdos: Pater noster. Et ne nos <inducas...>.

A porti inferi.

Requiem eternam.

Requiescat in pace.

Domine exaudi oracionem <meam...>.

Dominus vobiscum.

ORATIO

- 185 Deus vite dator et humanorum corporum reparator . qui te a peccatoribus... (SupG 1407) /f.83/...

- 186 RS. Deus in te speravi domine. VR. Quoniam tu et patientia mea. (CAO 6423)

Kirieleison III.

Pater noster. Et ne nos <inducas...>.

<PRECES>

- 187 A porta inferi.

Requiem eternam. /f.83^v/

Requiescat in pace.

Domine exaudi orationem...>.

Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus.

- 188 Deus qui humanarum animarum eternus amator es . animam famuli tui...
(SupG 1408)

- 189 RS. Peccavi super numerum arene maris. <VR.> Precor domine ut transferas. (CAO 7372)

Kirieleison III.

Pater noster. /f.84/

33. Aquesta és la primera antífona de les laudes de difunts.

- 190 *Anima egressa de | corpore | laici . statim sacerdos accedat ad corpus . et aspergens ipsum aqua benedicta incipiat:*
 RS. Subvenite sancti dei . occurrere angeli... VR. Suscipiat eum Christus...
 <P.>Offerentes. (CAO 7716)
 Kirrieleison III.
 Pater noster. Et ne nos <inducas...>
 <PRECES>
- 191 A porta inferi.
 Requiem eternam. /f.84v/
 Domine exaudi.
 Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo.
 <ORATIO> AD COMENDATIONEM ANIME
- 192 Tibi domine comendamus animam famuli tui *ille* . ut defunctus seculo tibi vivat... (SupG 1415)
- 193 *Postquam ablutum fuerit et vestitum sicut mos est . ad ipsum asportandum ad ecclesiam incipiat sacerdotes hoc* PS. Beati immaculati. (PS 118)
- 194 *Ad introitum ecclesie dicatur hoc* RS. /f.85/ Libera me domine de viis inferni qui portas... <VR.> Clamantes et dicentes: Advenisti... <P.> Qui portas. (CAO 7092)
 Kirrieleison.
 Christeleison.
 Kirrieleison.
 Pater noster. Et ne nos <inducas...>.
 Requiescat in pace.
 ORATIO
- 195 Absolve domine animam famuli tui . ab omni vinculo delictorum ut in resur/f.85v/rectionis... (SupG 1404)
 ORATIO
- 196 Non intres in iudicium cum servo tuo domine quoniam nullus apud te... (SupG 1401) /f.86/...
- 197 RS. Heu michi domine quia peccavi nimis in vita mea... <VR.> Anima mea turbata est valde... <P.> Dum veneris. (CAO 6811)
 Kirrieleison.
 Christeleison.
 Kirrieleison.
 Pater noster. Et ne nos <inducas...>.
 <PRECES>
- 198 Requiem e<ternam...>.
 Requiescat in pace.
 Domine /f.86v/ exaudi.
 Dominus vobiscum.
 ORATIO
- 199 Fac quesumus domine hanc cum servo tuo misericordiam . ut factorum suorum... (SupG 1402)
- 200 RS. Peccante me cotidie . *et cetera*. VR. Deus in nomine . *et cetera*. (CAO 7368)
 Kirrieleison.
 Christeleison.
 Kirrieleison.
 Pater noster.

- <PRECES>
- 201 A porta inferi.
Requiescat in pace.
Domine exau<di...> /f.87/
Dominus vobiscum.
ORATIO
- 202 Inclina domine aurem tuam ad preces nostras . quibus misericordiam
tuam supplices... (SupG 1403)
- 203 *Ante altare responsorium cantetur:*
<RS.> Libera me domine. VR. Dies illa. P. Quoniam. VR. Tremens. P. Dum.
/f.87v/ VR. Creator omnium . verum deus qui me de limo terre... /f.88/...
<P.> Libera me domine... (CAO 7091)³⁴
Kirrieleison.
Christeleison.
Kirrieleison.
Pater noster.
<PRECES>
- 204 Ne tradas bestiis animas confitentes tibi.
Domine exaudi oracionem meam.
Dominus vobiscum.
<ORATIO>
Oremus. /f.88v/
- 205 Deus cui omnia vivunt et cui non pereunt moriendo corpora nostra...
(SupG 1399) /f.89/...
[Dominus vobiscum.
- 206 Anima eius et anime omnium fidelium defunctorum per misericordiam
dei sine fine requiescant in pace. Amen.]³⁵
- 207 *Tunc levetur corpus cum feretro /f.89v/ et portetur ad sepulcrum . clerici vero
incipiant:*
A. Chorus angelorum te suscipiat et in sinum... PS. In exitu Israhel. (CAO
1783, PS 113)
BENEDICTIO TUMULI
- 208 Deus qui hominem a tuo precepto lapsum . iuste mortis sententia con-
dempnasti... (SVic 1563) /ff.90-90v/...
- ALIA ORATIO
- 209 Deus qui fundasti terram . formasti celos . qui loca sideribus statuta...
(SVic 1564) /ff.91-91v/...
- 210 *Hic sepeliatur corpus et dum traditur sepulture . dicat sacerdos has oracio-
nes que secuntur. Et corus dicat hos psalmos . et has antiphonas que notan-
tur in fine predictarum orationum.*
<ORATIO>
- 211 Obsecramus misericordiam tuam eterne omnipotens deus qui hominem...
(SupG 1409) /f.92/...
ALIA ORATIO

34. Només el verset «creator omnium» porta notació. És de tipus aquitana força avançada.

35. Afegitó posat al marge inferior del fol. 89 en lletra que sembla quelcom posterior a la del manuscrit.

- 212 Deus apud quem mortuorum spiritus vivunt . et in quo electorum /f.92^v/ anime deposito carnis... (SupG 1410) /f.93/...
ALIA POST SEPULTUM CORPUS³⁶
- 213 Oremus fratres karissimi pro spiritu cari nostri quem dominus de laqueo... (SupG 1411)
ALIA ORATIO /f.93^v/
- 214 Deus qui iustis supplicationibus presto es . [et] qui pia vota dignaris... (SupG 1412)
ALIA <ORATIO>
- 215 Debitum humani corporis sepeliendi officium . fidelium more complentes... (SupG 1413) /f.94/...
ALIA ORATIO
- 216 Suscipe domine animam servi tui revertentem ad te . veste celesti indue... (SVic 1506) /ff.94^v-95/...
ALIA ORATIO
- 217 Temeritatis quidem est domine ut homo hominem mortalis mortalem . cinis cinerem... (SupG 1414) /ff.95^v-96/...
- 218 *Hic sepelitur corpus*³⁷
<A.> Aperite illi portas iusticie ingressus . in eas confitebor... PS. Confitemini. (CAO 1446, PS 104-106?, 117?, 135?)
- 219 A. Ingrediar in locum tabernaculi ammirabilis usque /f.96^v/ ad domum... PS. Quemadmodum. (CAO 3335, PS 41)
- 220 [A.] Hec requies mea in seculum seculi hic habitabo . quoniam... PS. Memento domine. (CAO 3012, PS 131)
- 221 [A.] De terra plasmasti me et carne induisti me, redemptor meus... <PS.> Domine probasti me. (CAO 2123, PS 138)
- 222 [A.] Tu iussisti nasci me domine . tu promisisti mihi ut resurgerem... PS. Domine clama<vi>. (CAO 2123, PS 140)
- 223 [A.] In paradiso deducant te angeli . in tuo adventu suscipiant te /f.97/ martires... <PS.> Voce mea. (CAO 3266, PS 76?, 141?)
- 224 <A.> Leto animo pergo ad te quia de limo terre formasti corpus meum... PS. Domine exaudi II. (CAO 3573, PS 142)
- 225 <A.> Dele domine omnes iniquitates eius. <PS.> Miserere mei. (CAO 2144, PS 50?, 55-56?)
- 226 <RS.> Clementissime domine qui pro nostra miseria ad impiorum manibus mortis supplicium pertulisti . libera animam eius de inferni voragine et de ministris tartareis liberator absolve. /f.97^v/ Cuncta eius peccata oblivione perpetua dele. Eam ad lucem tuam angeli trahant . paradisi ianuam introducant ut dum corpusculum pulveri traditur ad eternitatem perducant. Domine miserere super isto peccatore. <VR.> Laudate dominum in sanctis. <P.> Domine miserere super isto peccatore.³⁸

36. Els mots *Post sepultum corpus* han estat esborrats, i és impossible llegir la resta del títol.

37. Els mots *Hic sepelitur...* són esborrats. Segurament, fou suprimida per la mateixa mà que esborrà la rúbrica del n. 212. És lògic que aquesta rúbrica fos cancel·lada perquè ja anteriorment en el n. 210 es mana enterrar el cadàver.

38. Aquest text apareix com una única antífona en l'Ordinari de Tortosa imprès l'any 1524 fol. 92^v-93^v, sense però el verset «Laudate dominum in sanctis» i la repetició del «Domine miserere».

- 227 Pater noster. Et ne nos <inducas...>.
Exaudi domine.
Dominus vobiscum.
ORATIO
- 228 Annue nobis domine ut anima famuli tui remissionem /f.98/ quam semper... (SupG 1405)
ALIA ORATIO
- 229 Omnipotens sempiterne deus . cui numquam sine spe misericordie supplicatur... SupG 1416)
ORATIO
- 230 Quesumus domine pro tua pietate miserere anime famule tue . et a contagiis... (SVic 1638) /f.98%/...
- 231 A. Audivi vocem de celo dicentem: Beati mortui qui in domino moriuntur...
PS. Lauda anima mea. (CAO 1528, PS 145)
Pater noster.³⁹
- 232 Pro eius anima . et pro cunctis fidelibus dei defunctis:
Pater noster. Et ne nos <inducas...>.
<PRECES>
In memoria eterna erunt iusti.
Domine exaudi <orationem...>.
Dominus vobiscum.
ORATIO
- 233 Deus cuius miseratione anime fidelium requiescunt famulis et famulabus tuis... (SupG 1444) /f.99/...
Dominus vobiscum.
- 234 Anima eius et anime omnium fidelium defunctorum . per misericordiam dei sine fine requiescant in pace.
- 235 *Tunc sacerdos aspergat tumulum aqua benedicta . et signo sancte crucis facto super ipsum et redeant ad ecclesiam cantantes:* PS. Miserere mei. (PS 50)
- 236 *Cum venerit ante altare dicat* OR. Absolve domine. (Cf. n. 195) /f.99%/
- <BENEDICTIO AD CEREOS IN HYPAPANTI DOMINI>
- 237 *Benedicat sacerdos ignem novum dicens:*
Domine exaudi <orationem...>.
Dominus vobiscum.
Oremus.
- 238 Domine sancte pater omnipotens eterne deus . benedicere + dignare ignem istum... (DAER III, 133) /f.100/
- 239 *Et postea benedicat cereos sic:*
Oremus.
Omnipotens sempiterne deus . qui hodierna die unigenitum tuum israhelitice legi... (SRip 49) /f.100%/...
- ALIA
- 240 Adesto supplicationibus nostris omnipotens deus . ut [super] has candelas... (DAER III, 129) /f.101/...

39. Sembla que la inclusió del rés del «parenostre» ací podria ser un error del copista perquè cal repetir-lo immediatament després en el n. 232.

Per omnia secula seculorum. RP. Amen.

<Dominus vobiscum. RP. Et cum spiritu tuo.>

Sursum corda. <R.P.> Habemus ad dominum.

Gratias agamus domino deo nostro. <RP.> Dignum et iustum est.

PREPHATIO

241 VD <e>terne deus . fons et origo totius lucis . qui mundum illuminasti lumine... (DAER III, 130) /ff.101^v-102^v/...

242 *Et aspergit eos aqua benedicta. Dehinc cerei illuminantur et cantant in choro antiphona ista: Lumen ad revelationem gentium et gloriam plebi tue Israhel.* III (CAO 3645)

243 *Post hoc sequitur benedictio super cereos ascensos:*

Domine sancte pater omnipotens eterne deus . benedicere + et sanctificare digneris... (DAER III, 131) /ff.103-103^v/...

ALIA ORATIO

244 Domine deus pater omnipotens exaudi nos lumen indeficiens . tu es sancte conditor... (DAER III, 131) /f.104/...

245 [*Hic dantur candelae fratribus. Quibus acceptis sacerdos dicat hanc orationem:*

Erudi quesumus domine plebem tuam . et que extrinsecus annua tribuis... (SGre 123)]

246 *Qua finita incipit cantor:* A. Adorna talamum tuum Sion et suscipe... (CAO 1293) /f.104^v/...

247 ALIA A. Ave gracia plena dei genitrix virgo . ex te ortus est sol... (PVic 213)

<IN CAPITE IEIUNII AD CINEREM IMPONENDUM>

ORATIO

248 Deus qui non mortem sed penitenciam desideras peccatorum . fragilitatem... (SRip 70) /f.105/...

249 A. Exaudi nos domine quoniam benigna est misericordia tua secundum /f.105^v/ multitudinem... PS. Salvum me fac deus. (CAO 2770, PS 68)

250 A. Immutemur habitu in cinere et celicio . ieiunemus et ploremus ante dominum... (CAO 3193)

PRECES

251 Ostende nobis domine misericordiam tuam.

Domine exaudi <orationem...>.

Dominus vobiscum.

ORATIO

Oremus.

252 Concede nobis domine presidia militie christiane sanctis inchoare ieiuniis... (SupG 153) /f.106/...

253 ALIA A. Iuxta vestibulum et altare plorabant sacerdotes ministri domini... (CAO 3554)

254 *Ad imponendum cineres in capitibus:* O homo . recognosce quia cinis <es> et in cinerem ibis . pulvis es et in pulverem reverteris . ideo age penitentiam et habetis vitam eternam. /f.106^v/

255 RS. Circumdederunt me. (CAO 6287)

256 RS. Fratres mei elongaverunt. (CAO 6747)

257 RS. Attende domine. (CAO 6137)

- 258 RS. Collegerunt pontifices et pharisey concilium... VR. Unus autem ex ipsis Cayphas nomine... /f.107/... <P.> Ne forte. (CAO 1852)

DOMINICA IN RAMIS PALMARUM

- 259 PROPHETIA. Leccio Zacharie prophete. In diebus illis . dixit Zacharias: Exulta satis filia Sion . iubila filia... (Za 9, 9-14) /ff.107^v-108/...
- 260 RS. Christus factus est pro nobis <obediens...> (AMS 77^a)
- 261 <EVANGELIUM.> Secundum Matheum. In illo tempore: Cum appropinquasset Ihesus Iherosolimis . et venisset... (Mt 21, 1-9) /ff.108^v-109^v/

ORATIO

- 262 Hec tibi domine dies festa recolitur . et annuis exacta curriculis... (PROd 386) /f.110/

ORATIO

- 263 Presta igitur domine ut huius diei celeberrimum cultum presentie tue sanctificatione + clarifies . ut perfectis tibi sacris sollem/f.110^v/pnibus universa hec plebs tua ad sanctam resurrectionem tuam excubando perveniat.

ORATIO

- 264 Hec quoque creatura arborum olivarum una cum palmis quam populus tuus pro tuis laudibus atque benedictionibus suscipiendam alacri devotione expetit . a te domine ita benedicatur + benedictione perhenni . ut quicumque pia devotione pro expellendis languoribus sive expurgandis insidiis ini/f.111/mici . vel cunctas habitationes suas eas hinc portaverint ab omni sint inpugnatione securi . ut cognoscant omnes quia nomen tuum gloriosum est. Qui cum Patre et Spiritu Sancto vivis et regnas deus.

- 265 Per omnia secula seculorum. <RP.> Amen.

Dominus vobiscum. <RP.> Et cum spiritu tuo.

Sursum corda. <RP.> Habemus ad dominum.

Gratias agamus domino deo nostro. <RP.> Dignum et iustum est.

PREPHATIO /f.111^v/

- 266 VD dignum et iustum est equum et salutare nos tibi semper et ubique gratias agere . omnipotens sempiterne redemptor . qui de celis.... (SRip 275) /ff.112-114/...

ORATIO

- 267 Deus cuius filius pro salute generis humani de celo descendit ad terras... (SupG 95*) /f.114^v/...

- 268 A. Pueri hebreorum . et cetera. (CAO 4415)

- 269 A. Pueri hebreorum . et cetera. (CAO 4416)

- 270 A. Ave rex noster . et cetera. (CAO 1543)

- 271 VERSUS. Gloria laus et honor . et cetera. (CAO 7282) /f.115/

- 272 A. Ingrediente domino . et cetera. (CAO 6961)

<AD PEDES PAUPERUM LAVANDOS IN QUAGRAGESIMA>

- 273 In quagragesima post missa interim dum vespere dicuntur . presbiter et ceteri ministri . expletis inter se vespers . ex<e>ant ad locum ubi debent pauperum lavari pedes . et in eundo cantent hunc psalmum: Verba mea. (PS 5)

- 274 Et finiat ita presbiter:

Dominus vobiscum.

<ORATIO>

Oremus.

Acciones nostras quesumus domine aspirando preveni et adiuvando proseguere... (SGre 198)

275 *Post hoc incipiant lavare pedes dicendo:*

A. /f.115v/ Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem sicut... PS. Beati immaculati. (CAO 3688, PS 118)

276 A. Postquam surrexit dominus a cena misit aquam... PS. Miserere mei. (CAO 4340, PS 50)

277 A. Dominus Ihesus postquam cenavit cum discipulis... /f.116/... PS. Domine ne in furore. (CAO 2413, PS 6?)

278 A. In diebus illis mulier que erat in civitate peccatrix... PS. Beati quorum. (CAO 3224, PS 31)

279 A. Maria ergo /f.116v/ unxit pedes Ihesu et extersit capillis... PS. Domine ne in furore. (CAO 3699, PS 37?)

280 A. In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli si... PS. Audite hec omnes gentes. (CAO 3239, PS 48)

281 A. Vos vocatis me magister et domine et benedicitis... PS. Deus deorum dominus. (CAO 5503, PS 49)

282 A. Diligamus nos in invicem quia cari/f.117/tas ex deo est... PS. Deus mise-reatur nostri. (CAO 2231, PS 66)

283 A. Ubi est caritas et dilectio ibi sanctorum est congregatio... PS. Magnus dominus. (CAO 5259, PS 47)

284 A. Congregavit nos Christus ad glorificandum /f.117v/ seipsum... P. Timeamus et amemus deum vivum . ubi caritas et amor... <VR.> Una sab-bati surrexit valde mane . sic apparuit Marie... P. Timeamus <et amemus deum...>. VR. Duobus ex discipulis in via se ostendit... /f.118/... P. Timeamus. VR. Sanguine suo redemit precioso claustra... P. Timeamus. VR. Unde petimus ab eo illuminari blandimenta... P. Timeamus <et ame-mus...>. (CAO 1888) /f.118v/...

285 *Sacerdos tunc dicat:*

Kyrrieleison.

Christeleison.

Kyrrieleison.

Pater noster. Et ne nos <inducas...>

<PRECES>

286 Suscepimus deus misericordiam tuam.

Tu mandasti mandata tua <custodire...>

Tu lavasti pedes discipulorum.

Opera manum tuarum ne despicias.

Domine exaudi <orationem...>

Dominus vobiscum.

ORATIO

287 Adesto domine offitio nostre servitutis . et quia tu pedes lavare... (PRod 412) /f.119/...

288 *Inde reverta<n>tur in ecclesiam cantantes:* PS. Miserere mei deus. (PS 50)

Pater noster. Et ne nos inducas.

<PRECES>

Ostende nobis domine misericordiam tuam.

Domine exaudi <orationem...>

Dominus vobiscum.

ORATIO

- 289 Omnipotens sempiterne deus dirige actus nostros in beneplacito tuo...
/f.119^v/... Per eundem Christum dominum nostrum. AMEN. (SGre 85)⁴⁰

40. En acabar-se el text de l'ordinari, en lletra gòtica minúscula que sembla que és del segle XIV, segueix l'oració «Interveniāt pro nobis quesumus domine... apud tuam sanctam clementiam gloriosa Virgo semper...» publicada amb moltes variants al CO 3178^b.

ÍNDIX DE PECES

En aquest índex figuren totes les peces esmentades en el text de l'ordinari. Els textos són posats per ordre de matèries, i amb un apartat de «peces diverses» on s'inclouen totes les fórmules que no són ni oracions ni cants sinó senzilles intervencions del celebrant en l'administració dels sacraments i dels sacramentals. En l'índex no hem inclòs les múltiples intervencions sacerdotals tals com «Domine exaudi orationem...», «Dominus vobiscum» i «Oremus». Els números remetien a la numeració marginal seguida que les peces tenen en aquesta edició.

ANTIFONES

Adorna thalamum tuum 246
 Aperite illi portas 218
 Audivi vocem de caelo 231
 Ave gratia plena dei 247
 Ave rex noster 270
 Beati qui custodiunt 79
 Benedic domine domum 123
 Chorus angelorum te 207
 Congregavit nos 284
 Cor contritum et 131
 Cum sol autem 134
 Dele domine omnes 225
 De terra plasmasti 221
 Diligamus nos 282
 Domine descende ut 130
 Domine non sum dignus 133
 Domine pascit me 83
 Domine puer meus 132
 Dominus Ihesus Christus 277
 Ecce non dormitabit 77
 Erat quidam regulus 129
 Exaudi nos domine 249
 Exsultabunt domino 182
 Exsultabunt sancti 89
 Haec requies mea 220
 Immutemur habitu 250
 In diebus illis mulier 278
 Ingrediar in locum 219
 Ingrediente domino 272
 In hoc cognoscent 280
 In paradiso deducant 223
 In resurrectione 91
 Iuxta vestibulum 253
 Laeto animo pergo 224
 Lauda Iherusalem dominum 87

Lumen ad revelationem 242
 Mandatum novum do vobis 275
 Maria ergo unxit 279
 Postquam surrexit dominus 276
 Promptuaria eorum plena 81
 Pueri hebreorum 268, 269
 Sana me domine 128
 Sanavi aquas has 74
 Tu iussisti nasci 222
 Ubi est caritas 283
 Vos vocatis me magister 281

LECTURES

Confiteor tibi domine pater (Mt 11, 25-29) 30, 37
 Cum appropinquasset Ihesus (Mt 21, 1-9) 261
 Exulta satis filia Sion (Za 9, 9-14) 259

ORACIONES

Absolve domine animam 195, 236
 Actiones nostras quaesumus 274
 Adesto domine offitio nostrae 287
 Adesto domine supplicationibus 100
 Adesto supplicationibus nostris 240
 Aeternam ac iustissimam pietatem 24, 38
 Annue nobis domine ut 228
 Audi maledicte sathana 17, 32
 Benedicat te deus caeli 148
 Benedicat te deus pater qui 150
 Benedicat te deus pater sanet 149
 Benedicat tibi ex Sion 64
 Benedicat vobis dominus 118

- Benedic domine arras 111
 Benedic domine creaturam carnis 94
 Benedic domine creaturam istam 93
 Benedic domine has creaturas 96
 Benedic domine hoc famulorum 78
 Benedic domine hos fructus 86, 97
 Concede nobis domine praesidia 252
 Debitum humani corporis 215
 Deus Abraham... qui Moysi 14
 Deus Abraham... qui tribus 33
 Deus aeternae ante cuius 85
 Deus apud quem 212
 Deus caeli deus terrae 29
 Deus cui proprium 173
 Deus cui omnia vivunt 177, 205
 Deus cuius filius 267
 Deus cuius miseratione 233
 Deus immortale praesidium 16, 31
 Deus indulgentiae pitatis 157
 Deus invictae virtutis 75
 Deus omnipotens pater 59
 Deus omnipotens salvator 151
 Deus patrum nostrorum 12
 Deus qui crucem 104
 Deus qui facturae tuae 141
 Deus qui famulo tuo 125
 Deus qui fundasti 209
 Deus qui hominem 208
 Deus qui humanarum 188
 Deus qui humani generis 8
 Deus qui humano generi 142
 Deus qui iustis 214
 Deus qui non mortem 248
 Deus qui per apostolum 126
 Deus qui praecepisti 98
 Deus qui salutem 72
 Deus universae carnis 105
 Deus vitae dator 185
 Domine deus omnipotens 110
 Domine deus pater 244
 Domine Ihesu Christe fili 40, 63
 Domine Ihesu Christe qui es 138
 Domine Ihesu Christie qui introitu
 88
 Domine sancte pater... benedicere dig-
 nare 238
 Domine sancte pater... benedicere et
 sanctificare 243
 Domine sancte pater... qui benedictio-
 nis 144
 Domine sancte pater... qui fragilitatem
 139
 Dominus Ihesus Christus apud 147
 Dominus Ihesus Christus qui dixit 152
 Ecclesiam tuam domine 167
 Erudi quaesumus domine 245
 Ergo maledicte diabole 15, 19, 30, 34,
 36
 Exaudi nos domine sancte 76
 Exorcizo te creatura aquae 71
 Exorcizo te creatura salis in 10
 Exorcizo te creatura salis per 69
 Exorcizo te immunde spiritus in 18
 Exorcizo te immunde spiritus per 35
 Fac quaesumus domine 199
 Haec quoque creatura arborum 264
 Haec tibi domine dies 262
 Immensam clementiam 70
 Inclina domine aurem 202
 Interveni pro nobis nota 40
 Maiestatem tuam domine 145
 Nec te latet sathana 25, 39
 Non intres in iudicium 196
 Obsecramus misericordiam 211
 Omnipotens et misericors deus qui fa-
 mulos 84
 Omnipotens et misericors deus qui
 per 82
 Omnipotens sempiterne deus adesto
 50
 Omnipotens sempiterne deus cui 229
 Omnipotens sempiterne deus dirige
 289
 Omnipotens sempiterne deus pater 6
 Omnipotens sempiterne deus qui ho-
 dierna 239
 Omnipotens sempiterne deus qui hu-
 mano 170
 Omnipotens sempiterne deus qui hunc
 95
 Omnipotens sempiterne deus qui per
 80
 Omnipotens sempiterne deus qui sa-
 cerdotibus 67
 Omnipotentem deum qui ad 117
 Oremus fratres carissimi 213
 Pio recordationis 169
 Praesta igitur domine 263
 Preces nostras quaesumus 7
 Proficiscere anima 168

Propitiare domine supplicationibus 115
 Propitietur dominus cunctis 146
 Quaesumus domine pro tua 230
 Quaesumus omnipotens deus ut 102
 Respice domine super 140
 Solita quaesumus domine 92
 Suscipe domine animam famuli 180
 Suscipe domine animam servi 216
 Temeritatis quidem 217
 Tibi domine commendamus 192
 Via sanctorum 90
 Virtutem caelestium 143
 VD. Fons et origo totius 241
 VD. Qui de caelis 266
 VD. Qui invisibili potentia 51
 VD. Qui potestate virtutis 116

PECES DIVERSES

Abrenuntias sathane? 27
 Accipe et hunc baculum 107
 Accipe lampadem 62
 Accipe sal sapientiae 11
 Accipe signum crucis 5
 Accipe vestem sanctam 61
 Anima eius et animae 206, 234
 Christus vincit Christus 13
 Corpus domini nostri 135
 Credis in deum patrem 56
 Credo in deum patrem 21, 37
 Credo in unum deum 154
 Deus Abraham et deus 120
 Effeta quod est adaperire 4, 26
 Et ego te baptizo 57
 Et ego te linio 28
 Fiat haec commixtio 73
 Gloria laus et honor 271
 Haec est vita aeterna 2
 Hoc corpus quod pro 136
 Ingredere templum 9
 In nomine domini nostri 106
 In nomine Patris et Filii 112, 114, 119
 Kyrie eleison 41, 48, 158, 165, 172, 176, 179, 184, 186, 189, 190, 194, 197, 200, 203, 285
 O homo recognosce 254
 Pater noster 22, 37, 48, 165, 172, 179, 184, 186, 189, 190, 194, 197, 200, 203, 227, 231, 232, 285, 288

Pax huic domui 122
 Pax tibi 60
 Per istam sanctam 127
 Pro eius anima et pro 232
 Quid petis? 1
 Quo nomine vocatur? 1
 Recede immunde spiritus 3
 Sanctificetur ac fecundetur 52
 Vis baptizari? 56

RESPONSORIS

Attende domine 257
 Cantemus 54
 Christus factus est pro 260
 Circumdederunt 255
 Clementissime domine 226
 Collegerunt pontifices 258
 Deus in te speravi 186
 Fratres mei 256
 Heu michi domine 197
 Libera me domine de viis 178, 194, 203
 Peccante me quotidie 200
 Peccavi super numerum 189
 Subvenite sancti dei 190

SALMS

Audite haec omnes (Ps 48) 280
 Beati immaculati (Ps 118) 193, 275
 Beati quorum (Ps 31) 129, 278
 Confitemini (Ps 104-106, 117, 135?) 218
 Credidi propter (Ps 115) 171
 De profundis (Ps 129) 133, 171
 Deus deorum dominus (Ps 49) 281
 Deus misereatur nostri (Ps 66) 282
 Dilexi quoniam (Ps 114) 171
 Domine clamavi (Ps 140) 222
 Domine exaudi orationem (Ps 101) 132
 Domine exaudi (Ps 142) 134, 224
 Domine ne in furore (Ps 6) 128, 171, 277
 Domine ne in furore tuo (Ps 37) 130, 279
 Domine probasti me (Ps 138) 221
 In exitu Israhel (Ps 113) 207

Lauda anima mea (Ps 145) 231
 Magnus dominus (Ps 47) 283
 Memento domine (Ps 131) 220
 Miserere mei deus (Ps 50) 131, 225,
 235, 276, 288
 Omnis spiritus laudet (Ps 150, 6) 181
 Quemadmodum (Ps 41) 219
 Salvum me fac deus (Ps 68) 249
 Verba mea (Ps 5) 171, 273
 Voce mea (Ps 76, 141?) 223

VERSETS

Adiutorium nostrum 68
 A facie inimici 23, 124, 166
 Anima mea turbata 197
 A porta inferi 172, 179, 184, 187, 191,
 201
 Beati immaculati 99
 Clamantes et dicentes 178, 194
 Creator omnium verum 203
 Credo videre bona 179
 Deus in nomine 200
 Deus meus sperantem 23, 124, 166
 Dies illa 203
 Duobus ex discipulis 284
 Ecce quam bonum 101
 Esto ei domine turris 23, 124, 166
 Et de Sion tueatur 23

Et filius iniquitatis 23, 124, 166
 Induantur 66
 In memoria aeterna 232
 Laudate dominum in 226
 Mitte ei domine 23
 Ne tradas bestiis 176, 204
 Nichil proficiat 23, 124, 166, 179
 Non intres in iudicium 176
 Opera manum tuarum 286
 Ostende nobis domine 76, 251, 288
 Per signum crucis 103
 Praecor domine ut 189
 Pretiosa in conspectu 176
 Quoniam tu es potentia 186
 Requiem aeternam 172, 184, 187, 191,
 198
 Requiescat in pace 172, 184, 187, 194,
 198, 201
 Sacerdotes tui domine 66
 Salvam fac servam 37
 Salvum fac servam 23, 99, 101, 124,
 166
 Sanguine suo redemit 284
 Suscepimus deus misericordiam 286
 Suscipiat eum Christus 190
 Tremens 203
 Tu lavasti pedes 286
 Tu mandasti mandata 286
 Una sabbati surrexit 284
 Unde petimus ab eo 284